

અરેખિયન નાઈટ્સ
લાગ-સાલમો

અમેરિયન નાઈટસ.

लाल सारणी

The Right of Printing and Translation in other Indian Language is reserved.

ਸੁ'ਘਰ

ધમપ્રીયલ પ્રેસમાં, ન. ૬. એ છાપું છે.

छपावनार तथा वेमनार मुंण्ठ छाण्ठादेयीने अने रामवाडी पोसे
धरदास लायप्रेरीवाला

દરેક ભાગની કીમત ચાર આના.

૩. તેના પગ કરતાજ, પોતાની પીઠને, એવા વેગથી હલાવી કે, તૂર્ન ચ ત્રાપાટ, નિચે હું પડ્યો; તેજ વખતે, પોતાની પૂછડી, એવીતો જોરથી, તેણે ઝટકી કે, તે લાગતાજ, મહારી ડાબી આંખ, કુટ્ટી ગઈ. તેજ કારણે કાણો હુ થયો. તે વખતે દસે, જીવાનોનું કહેવું, મને યાદ આવ્યું. તેટલેતો ઘોડો, ઉડીને ગેળ થઈ ગયો. તે આકૃતમાંથી, હું છુટ્યો; એટલે આંખ ઉપર, એક હાથ મુકીને, તાંબાના મેહેલને, છાપરથી નિચે, ધીરે ધીરે ઉતર્યો; પણ કાણો, થવાની વેદનાએ, અતિથિ દુઃખી થતા. તે બાગમાં, જ્યારે હું ગયો, ત્યારે તેના દસે એરડા કે, જો તેની ચારે, બાજુએ હતાં; અને વચ્ચેના કે, જો તેથી જુદો હતો, તેને બોળખ્યો કે; જ્યાહથી ગરડપક્ષી, પહાડ ઉપર મને, ઉપાડી ગયો હતો; તે વખતે જોયુંતો, દસે જીવાનો, તે બાગમાં ન હતા. ત્યાહ તેને આવવાની, રાહ જોતા હું બેઠો; એટલે પેલા, વૃંધ પુરુષ સંગાથે, ત્યાહ આવ્યા; અને મહારી તરફ, નજર ન કરતા, તથા આંખ કુટવાથી, દીલગીર ન થતાં; તેવો બોલ્યા કે, તારા દુઃખની, સંભાળ કરવા, હમે આવ્યા નથી. તે વખતે નાચાડીએ, તેવાને મેં કહ્યું કે; તમે સાચુ કહોછો; જો કંઈ થયું તે, મહારી કબ્જિયથી, પોતાને હાથે, કંઈ લીધુંછે; પણ તે સારી થવાનો, કોઈ પણ ઉપાયછે. તેટલું તેવાએ સાંભળી, કહ્યું કે તેનો ઉપાય, જાણતા હોતતો, જરૂર હમેજ કરતે. જેવી રીતે તમે, આકૃતમાં પડ્યા, તેવીજ રીતે, અકેક વરચ સુંધી, માઠી મોજ મહજમાં, હમે સર્વે રહેલા હતા; પણ સોનાનો દરવાજો, ન ઉઘાડતેતો; એવી દશ્યા, સર્વેની ન થતે; એટલુંજ નહી પણ, જન્મ સુંધી ત્યાહ, આનંદમાં રહેતે. હમારાથી વધારે, બ્રહ્મિવાન અને ચકોર, તમે હતા; પણ સોનાનો દરવાજો, ઉઘાડી પોતેજ શંકટમાં પડ્યા; અને સજાએ પોહોતા. તમોને હમારી સાથે, સામેલ કરતે પણ, અગાઉથી ચેતવણી, આપી હતી કે, આ જગ્યાએ વધારે, માણસને રહેવાની, જગ્યા નથી. તેથી તમારે મોટે, મેહેતર

એછે કે, અહિંથી બગદાદ જવ; ત્યાહ ગયાથી, એના માણસનો, મે
 બાપ થયે કે, તમારું દુઃખ દૂર કરશે. તેવાના કહ્યા પ્રમાણે, બગદાદ
 તરફ આવ્યો, રસ્તામાં પોતાની; મૂઝ, ઘઢી, બવા મુંડાવી, કપરી પોશા
 ક પેહેર્યો; રસ્તે ચાલતા, ઘણા દિવસે, રખડતા રહ્યો, આજ સાંજે
 આ શહેરમાં, આવી પોહ્યો. જ્યારે શહેરને, પાદરે આવ્યો તો, આ બે
 હું કપરીને કે, જોયો પણ, મહારી રીતે તૂર્ત, આવેલા જોયા. ત્રણે જણા
 સરખા મળ્યા, એટલે ત્યાહ જાપા માર્તા, રાતના રહેવાને જગ્યા, સોંપવા
 બાગ્યા. શહેરમાં ફરતા, સારા બાયેગે, તમારે બારણે આવ્યા, તો પરીણા
 બાણી, તમે ગહેલમાં રહેવાની, જગ્યાં આપી. તે સાથે બહી બાતે, પરી
 ણાગત કીધી; તે વિશે મોટો આભાર થયો. જ્યારે ત્રીજા કપરી, પો
 તાનો ખુલાસો જણાવ્યો; ત્યારે જોયદાએ, તેને અને તેના બેહું, સોંપતી
 પોને કહ્યું કે, તમારો અપરાધ, ક્ષમા મેં કીધા; હવે અહિંથી તમે,
 આવ્યા જવ. ત્યારે એકે કહ્યું કે, હવે ઉગેદ એટલી, રાખીએય કે,
 હુકમ હોયતો અહિં, થોડી ઘડી રહીને, આ ત્રણુ વેપારીનો, ખુલાસો
 સાંભળીએ; કે જો હમારી સાથે, સભામાં બેઠાએ. ખલીફા અને બદ્
 ર, તથા મસરર તરફ; જોયદાએ, ધુરકીને જોયું કે, તે વખતે તેની પદવી;
 સભા અને વજીર ઇત્યાદિની, કોણ બાણતું હતું. જોયદાએ તેવાને, હુકમ
 કીધો કે, તમે હવે પોત પોતાનો, તાકીદે ખુલાસો કરો. તે વખતે બ
 દર વજીરે, અરજ કરી કે, એ પરીવાની સરદાર, હમે પોતાનો જ્ઞાતાં,
 આ ગહેલમાં આવતાજ, પ્રથમ બહેર કરી ચુકાએ. તે ઉપરાંત કહી
 એય કે, ત્રણે હમે મવશમજના વેપારી છેએ; જોયદાએ તેનું, સાંભળી
 ધાર્યું કે, તેવો ખરા પરદેશી હશે ? ત્યારે જોયદાએ, ધમકીથી સર્વેને
 કહ્યું કે, તમારો ગુન્હો, સર્વે માફ કીધો; હવે તાકીદે અહિંથી, તમે ચા
 લી જવ. તેટલું સાંભળતા, ખલીફો ઇત્યાદિ, સાતે જણા તૂર્ત, તેના ગ
 હેલમાંથી નિકળ્યા, કેમકે સાતે હાજરી, નાગી તરવારે, જોયદાના હુકમ

થી, તેવાની પાછળ, ઉભેલા હતા. તેવાને નિકળતાજ, તે મહેલના દરવાજા, બંધ થયાં. જ્યારે સાતે જણા, રસ્તે પડ્યા; તોપણ ખલીફાએ, પોતાનો ભેદ, ન બાલતા; ત્રણ ફકીરને પુછ્યું કે, તમે પરદેશથી, હમણાં આવ્યાછો કે, આ શહેરના રસ્તાવો જાણોય ? તેઓએ ખરે ખુલાસો, પોતાનો કરેલો હતો, તેથી બાલ્યા કે રસ્તો કે, કોઈ માણસને, આ શહેરમાં, જાણતા નથી. ત્યારે ખલીફાએ કહ્યું કે, અંધારામાં કહિ જશો. તેઓએ જવાબ આપ્યો કે, હમે તેજ ફકરમાં પડેલા છીએ. ખલીફાએ કહ્યું કે, હમારી પાછળ ચાલ્યા આવો, હમે તમારી મદત કરશું; અમે વજીરને કાનમાં, તેણે કહ્યું કે, તું એ ત્રણે ફકીરોને, પોતાને ઘેર લઈ જા, અને સવારે સભામાં લાવજો. જોકર વજીરે, ખલીફાનો હુકમ, સાંભળી ત્રણેને, પોતાને ઘેર લઈ ગયો; પણ મજૂરનો, પોતાને ઘેર ગયો. ખલીફા તથા મસજીદ, પોતાને મહેલ જવા પછી, ખલીફા ખીજાને જઈ સૂતો; પણ આખીરાત, ઊંઘ તેને ન આવી. તેનેએજ વિચાર થતો કે, સવાર કયાહરે પડે; એટલે નજરે નોયલા, ચમત્કારની, અજાણી વિશિષ્ટ, તલાસ થાય. તે સાથે તેની ઉંમદ, એવી હતી કે, જોયદા દત્તાદિક કોણે. તેનો ભેદ મેળવી, યુનુસનાર હરેતો, સળ કર. તેથી રીતે વિચાર કર્તા, સવારે ઉઠીને સભામાં ગયો, અને સિંહાસને ખેડે; તેટલામાં જોકર વજીરે, આવી કુન્સ બજાવી. તેજ વખતે ખલીફાએ, વજીરને હુકમ કરી દો કે, જ્યાહ સુધી; ત્રણે ખેરીવા, અને તેની કાળી બે, કુત્રીવાનો ખુલાસો, નહી મેળવ્યું; ત્યાહ સુધી, મને ચેહેન નથી પડતું; મોઢે આ જોકર, તું જા, અને જલદી ત્રણે ખેરીવા, તથા ત્રણે ફકીરોને, મહારી પાસે લાવ. તેજ વખતે સર્વેને, રાજ સભામાં, તે લઈ આવ્યો. તેઓ સર્વે જ્યારે, સભામાં આવ્યા, તેને જોઈ ગભ, ઘણો ખુશી થયો. ત્યારે પોતાની પાછળ, ત્રણે ખેરીવાને, એકાંતમાં બેસાડી કે, તેવાનો ચમત્કાર, રાજ મહેલના, સર્વે માણસો જાણે; પણ ત્રણે ફકીરોને, પોતાની સાંભે, તેવાની

લાયકી પ્રમાણે, ખેસાડયા. તેવો સર્વે જ્યારે ખેડા; ત્યારે ત્રણે બેરી ત
રફ, ખલીફાએ નોંધને કહ્યું કે, ગઇ કાલે રાત્રે, હું વેપારીના વેશે,
તમોને મળ્યા હતા; તે વખતે હમારાથી, તમોને ધણું દુઃખ ઉપજ્યું;
તેથી ધણા ગુસ્સે તમે થયા હતા. હમણા અહિં, તમોને મેં ખોલાવ્યા
છે; તેથી એવું નહી, સમજતા કે, તેનું વેર લેવા, ખોલાવેલાછે. સર્વે પ્ર
કારે તમે ધીરજ રાખો કે, ત્યાહ થયેલી ખીના વિશે, હમારા મનમાં, દર
ગુજર કરીછે; અને અહિં તમે, આખરું ભરેલી રીતે, આવ્યા તેથી;
અતિથે ખુશી હું છઉ. પરમશ્વરે જેવી બુદ્ધિ, તમોને આપીછે, તેથી
આખા શહેરની, સ્ત્રીઓમાં હોતતો, ધણુંજ સાર થતે. ફરીને કહ્યું હ
મારાથી રાત્રે, ધણું દુઃખ તમોને થયું, અને હમે જે તમારો, માટે ગુ
ન્હો કીધો હતો; તે અપરાધની ક્ષમા, તમે કરી; સર્વેને છોડયા. તે વ
ખતે મવસમનો, વેપારી હું હતો, અને આ વખતે, હારત રશીદ, સા
તમા ખલીફા, અબ્બાસના ઘરનો, અને પોતાના વડા, નખીનો કુવરા
જ છઉ. તમોને ખોલાવવાનું, કારણ એટલુંછે કે, તેટલું બતાવો કે,
ત્રણે તમે કોણુછો; અને તમારામાંથી, એકે શ્યા માટે, બે દુઝીયાને, માર
મારી; પોતે પાછી તેને, ગળે લગાડી, રડાપીટા કીધો. તે સાથે
એક બેરીની, ખાંદ ઉપર શ્યા માટે, કાળા ડાગ પડેલાછે. રાત્રે
તે વૃતાંતને, સારી રીતે કહ્યો, અને તેવો પણ સમજ્યા; તે હુકમ
વજરે ફરીથી, ખીજાર કહીને, સંમળવ્યો. તેટલું ત્રણે બેરીવા, સાં
ભળી જેનદાએ, પોતાનો ખુલાસો, બહાર કરવાને, શરૂ કીધું.

જેનદાનો વૃતાંત.

રાત્ર સભામાં જેનદાએ, પોતાનો ખુલાસો, બહાર કરતાં ખોલી કે,
ઓ મહારાજ આ સભામાં, ખોલવાને મહારી જીભ, ઉપડતી નથી; પણ

એ ખીના અદ્ભુત, અને ચમત્કારીએ. તેવી હકીગત કોઈ વખતે, આપ નામદારે, સાંભળી ન હશે. ? આ બેહું કાળી કુત્રી, અને હું સગી બેહેનો છેએ; અને એ જણી, મહારી સાથે ખીજીએ; તે બેહું મહારી, સાવકી બેહેનોએ. નેતી ખાંધ ઉપર, ચાકા પડેલાએ, તેનું નામ અમી ના, ખીજીનું સારી, અને મહાર નેજદા નાગએ. હમારો આપ સુવા પછી, તેની ધન દોલતનો, સર્વે ભાગ, પાંચે બેહેનોએ, પોત પોતાનો, વેં હેચી લીધા. તે પછી સાવકી, બેહેનો પોતાની, મા પાસે જઈ રહી; પણ હમે ત્રણે બેહેનો તો, તેની સાંભિ કે જ્યાહ સુધી, હમારી સાવકી મા, જીવતી હતી ત્યાહ સુધી રહ્યા. જ્યારે તે મરણ પામી, ત્યારે તેની ધન દોલતનો, નવો વારસો, દરેકને અંકેક હજાર, મોહોરો મળી. મહારી માટી બેહેનો, જે બેહું સાથે હતી, તેવાને ભાગ મળ્યાથી, પોતાના લગત કરી, ધણીને ઘેર જઈ રહી. ત્યારે પોતાના ઘરમાં, એખલી હું રહેવા લાગી. થોડા દિવસ, વહી જવા પછી, માટી બેહેનના ધણીએ, પોતાની માલ મીલકત, સર્વે વેચી; તે સાથે મહારી બેહેનની, ધન દોલત જે હતી, તે સર્વે એકઠી કરી; ધણી ધણીયાની બેહું, આકરીકા તરફ, ચાલ્યા ગયા. તેવા જવા પછી, મહારા બનેલીએ, પોતાની અને મહારી, બેહેનની સર્વે મીલકત, પોશાક ઇત્યાદિ વેચી, ખામ પી ઉડાવી નાખી. જ્યારે તેવા દલીદ્ર થયા, ત્યારે કોઈ બહાનેથી, મહારી બેહેનને, તેણે તલાક આપી, પોતાના ઘરમાંથી કહાડી મુકી. તે વખતે પરદેશમાં, તેનું કોણ કે, ખાવા પીવા આપે; શેતે કોટેલા કપડે, અને દુઃખ ભોગવતી, એટલે દૂરથી, રખડતી બગદાદ શેહેરમાં, આવી પોહોતી; પણ આ શેહેરમાં આવ્યા પછી, કોઈ કેકાણે આસરો, તેને ન મળેથી; મહારે ઘેર આવી. બુગ હાલે આવેલી, એકાએક તેને નોઈ, મને ધણીજ દયા ઉપજી, ત્યારે આખર ઈજતથી, પોતાના ઘરમાં રાખી; અને પુછ્યું કે, એવી આકત તમારા ઉપર, શ્યાપી ચુજરી કે, આવી દશ્યા થઈ. રડીને તેણે

પોતાનો, હેવાલ જાહેર કીધો. તેટલું સાંભળી ઘણાં મને સંતાપ ઉપજ્યો; ત્યારે હું પણ, ઘણુંક રડી. જ્યારે રડીપીટીને થકવા, ત્યારે તેને નહડાવી, મહારા ભંડારમાંથી, ઉત્તમ પ્રકારનો, પોથાક મેં પેહેરાવ્યો. તે પછી તેને મેં કહ્યું કે; તમે મહારી વડી બેહેનછો, હું માની જાણ્યો, તમોને સમજીશ. અહિંથી તમે ગયા પછી, પરમેશ્વરે મોટી, મહેર બાની કરી કે, રૈશમી કાપડનાં, વેપારમાં મને, ધણીજ દોલત મળીછે. હમણા મહારી પાસે, જે ધન દોલતછે, તે સર્વે તમારી સમજી, તેજ વેપાર તમે પણ કરો, કે જે હું કરી છું. તે વખતથી હું, અને તે બે હું, એકજ ઘરમાં, મોટા આનંદ, અને બેહેનથી રહેતા; અને હમણા બેહું, પોતાની ખીજી, બેહેનોને સંભારતા કે, લાંબા વખતથી, તેના સમાચાર નથી; કે તે કહીછે, અને તેની કેહેલી દ્રશ્યા હશે. ? થોડા દિવસ ગયા એટલે, વચલી બેહેન, પણ મોટીની રીતે, રખડતી ખુરા હાથે, મહારે ઘેર આવી. તેના ધણીએ પણ, તેની સર્વે મીલકત વેચી, ખરચી ખાઈને, પોતાના ઘરમાંથી, તેને કાઢી મુકી. જ્યારે તે આવી ત્યારે, તેને પણ સાથે રાખી; ધણી ધીરજ આપી, સારી ખરદારત તેની મેં લીધી. ત્રણે બેહેનો સાથે રહી, ખુશીમાં દિવસ ગુજારતા, કેટલાક દિવસ વહી ગયા. પછી બેહું બેહેનોએ, એકસંપ થઈ, એક બહાનું કાઢ્યું કે, તમારી પાસે હમે રહેવાથી, તમોને શંકટ અને, નુકસાન થતું હશે. ? મોટે હમે બેહું, ફરી લગન કરીશું. તેનું સાંભળી મેં કહ્યું, તમારો એ વિચાર નકામોછે, કેમકે પરમેશ્વરની, પૂર્ણ કૃપાથી, આપણા વેપારમાં, મને એટલો નફો થાયછે કે; આપણે ત્રણેનું ગુજરાણું, બહી બાંતે થાએચ; એવી રીતે વહીવટ ચલાવેથી, ધંધર કૃપાએ જન્મ મુખી, એવો નફો થશે; અને કોઈ પ્રકારે, તમોને દુઃખ નહીં થાય. ફરી લગન કરવાની, તમને મરજી થાયછે, તેથી ધણી અજાણ્ય, હું થાયછું; કે અગાઉ એટલું, શંકટ તમે ભોગવ્યું, તે શું ભુલી ગયા કે, ફરી ધણી કરવા

ની, મરજી થાયછે. આજના વખતમાં, નીતિવાન ધણી, મળવો મુશ્કેલ છે; કે નથી તમોને સુખ ઉપજે. મોટે તે વિચાર છોડી, વગર ધણીએ આગરથી, ઘરમાં રહી પરમેશ્વરની, બક્ષિતમાં દિવસ યુગ્મરો કે, તે આખી દુનિયાનો ધણી છે. એવી રીતે ધણું, મં સમજાવું, પણ તેવો એ ન સાંભળ્યું; અને મહારં, કહેલું ન માન્યું. તે પછી ફરી, લગન કરવાને, બેઠું તૈયાર થઈ; મને કહ્યું કે, હમારી નહાની બેઠેન તું છે; અને વધારે બુદ્ધિવાન હશે? તોપણ તારા ઘરમાં, હવે હમે રહી નથી થકતા; કેમકે હમાને દાસીની રીતે, મનમાં તું સમજાતી હશે. ? એવું હલકું બોલવું, તેનું સાંભળી, મં કહ્યું એ બેઠેનો, એ શુ બોલોછો; હું અર કહુમ કે, તમોને પોતાની મા, પ્રમાણે બાચુંમ. નેમકે અગાઉ માનતી હતી; મહાર ઘરનાર તથા ધન દોલત, ઇત્યાદિ ને કમ છે, તે સર્વ તમારું છે. તે પછી પોતાની, છાતી સાથે; બેઠુંને ચાંપી; ઘણી ધીરજ આપી, ફરીને એક ખીજમાં, સલાહ સંપથી, રહેવા લાગ્યા. તેવી રીતે આનંદમાં રહેતા, એક વર્ષ ખીજી વહી ગયું; તેટલે મહારો વેપાર, પરમેશ્વરે, એટલોતો વધાર્યો, નેથી મને ઉમેદ થઈ કે, મોટી રકમનો, માલ ખરીદ કરી, વહાણે ચઢાવી, દેશો દેશ ફરીને, વેપાર કરીસતો; મોટો નફો થશે. તેવો વિચાર જ્યારે, મને રુજ પડ્યો, ત્યારે પોતાની બેઠું, બેઠેનોને સંગાથે લઈ, બગદાદથી બુથેહર ગયા. ત્યાહથી નહાનું વહાણ, એક ખરીદ કરી; વેપારની સર્વે, વસ્તુ વા કે, ને બગદાદથી, પોતાની સાથે, લાવ્યા હતા; તે વહાણે ચઢાવી, હમે પણ તેમાં બેઠા. તે વખતે પવન સારો હતો, તેથી વહાણ ઝડપે, ચાલવા લાગ્યું; એટલે મુહાનેથી, કારસ નદીમાં તૂટ ગયા; ત્યાહથી હિંદુસ્થાન તરફ ચાલ્યા. તે વહાણ ચાલતા, જ્યારે વીસ દિવસ થયા, ત્યારે એક ટાપુ, દૂરથી હમે જોયો; તે મોટા પહાડની, ઢળાણમાં હતો. તેની પાસે જ્યારે ગયાતો, ઘણું સોબાયમાન, મોટું શેહેર એક જોયું. તેના કીનારે, હમારા વહા

ણે, લંગર કીધું. ત્યાહ ઉતરવાની, મરજી ધણી થઈ, ત્યારે પોતાની, ખેડેનાને વહાણમાંજ રાખી, નહાની હોડીમાં, એખલી હું, કીનારે ગઈ. ત્યાહથી શેહેરના, દરવાજા તરફ, જોવુંચ તો, શુ જોવુંચ કે, મોટું લશ્કર, તેની સંભાળ, મોટે ખેડેલું; અને કેટલુંક ઉમું હતું. તે હાથમાં; મોટા સોટા, અને લાકડીયા હતી. તેનો દેખાવ, એવોતો વિકાળ, અને ડરામણો હતો કે, તેને જોતાજ, ધભગટમાં હું પડી; પણ હીમનથી આગળ વધી તો, તેના શરીરનો, કોઈ પણ ભાગ, હજતો ન દીઠો; તે સાથે આંખોના પાપણો, તેના ફરકતા ન હતા. તેનો એવો ચમત્કાર જોઈ, આગળ વધવાને, હીમત થઈ. જ્યારે તેની પાસે, જઈ જોવુંચ તો, તે સર્વેને પગથી, માથા સુધી, પથર અનેલા જોયા. તે વખતે શેહેરમાં, જવાની ઉમેદ થઈ, ત્યારે દરવાજામાંથી, ચાલવા લાગી. આગળ ચાલતા, કેટલીક ગલીની, ચારે બાજુએ, ફરી તો સર્વે માણસોને, પથર અનેલા જોયા. તેથી આગળ ગઈતો, મોઢી મોઢી દુકાનો, ખેડુ તરફ દાર જઈ, હવેલીઓમાંથી, ધુવાડો નિકળતો ન હતો. ત્યારે હું સમજી કે, હવેલીના રહેવાસી પણ, બહારના માણસોની રીતે, પથર થયા હશે. ? આગળ ચાલતા, શેહેરની પાછળ, એક મોટું મેદાન દીઠું; તેમાં મોટા કીલ્લા જોયો, તેનો ફાટીક પથરનો, અને સોનાના પત્રા, જડેલો દરવાજો ઉઘાડો હતો. તેમાં એક રૈસમનો, પડદો પડેલો હતો; ત્યાહ દીવો બાજવાને, એક હાંડી ટાંગેલી હતી. તે સોભાવાન મોટો, તેનો દરવાજો હોવાથી, મેં બાણુડું કે, અહિં રાજ મહેલ જરૂર હશે. ? તેમાં જઈ ત્યારે, બાણુએ જોયુંતો, કોઈ માણસ ન દીઠું; તેથી વધારે અચંબો પામી, તે પડદા સાંભે, એવી મરજીથી ગઈ કે, કોઈ માણસનો મેલાપ થશે. જ્યારે તે પડદા, ઊંચો કીધો, અને મહારો પગ, આગળ લંગાવ્યોતો, વધારે અન્યથેય થઈ કે, ધણીક ચોળદારોમાં, કેટલાક ઉભેલા, અને કેટલાક ખેડેલા હતા; પણ તે સર્વે પથર અનેલા જો

યા. તે પછી સર્વે, જગાએ ફરીતો, નહાના મોટા, સર્વે માણસો, પથર
 અનેલાછે. ત્યાહથી ત્રીજા, મહેલમાં હું ગઈતો, ખાલી પડેલા જોયો. જ
 ચારે ચોથા, મહેલમાં ગઈતો, તે ઘણો મોટો, અને ઘણોજ, સોભાવાન
 હતો; તેના દરવાજા અને, સાંકળ સોનાની હતી. તે વખતે સમજ કે,
 આ મહેલ જરૂર રાણીનો હશે. ? તેમાં જઈ જોયુંતો, મોટા દીવાનખા
 નામાં, ઘણા બયાનદ હજારી, પથર અનેલાછે. તેની ખીલક ન રાખ
 તા, આગળ વધીતો, એક જગ્યા, અમૂલ વસ્તુથી, શણગારેલીછે. તે
 ઉપરાંત ઊંચી બેઠક, અને તે ઉપર, ખૂબસુરતીના, નમુના જેવી પુતળી,
 ઝવેરાતે મહેલી હોય, તેવી રાણી પણ, પથર અનેલી જોઈ; તેને માથે હી
 રા, અને રત્નો જોડેલા, મુગટ ઝગમગી, રહેલા હતો. તેથી હું સમજ
 કે, આ શહેરની, રાણી એજ હશે. ? તેના ગળામાં, અનેક રત્નો, તથા
 પાનાની, લીલી કંઠાર જેવી, માળા હતી. જેનો દરેક ઘણો, સોપારી
 નેટસો, મોટો હતો. તેની પાસે જઈ, ઝવેરાતને મેં જોયુંતો, એટલા મો
 ટા ઘણા, હોવા છતા ઘણાજ, સફાઈદાર અને ગોળાકાર, તથા ચો
 ખખા હતા. એવા ઉત્તમમાં ઉત્તમ, રત્નો અને મોટા મહેલ, તથા તેનો
 દરવાજો જોઈ, મને ઘણાજ અચંખા લાગ્યો. ત્યાહની ફરસખંધી, જ
 મીન; ગાલીચાની નકસી પ્રમાણે, સોભાવાન ચીતરેલી હતી; અને ગાદી
 તકીયા, અતલસ અને કીનખાખના, ખીછાવેલા હતા. ત્યાથી આગળ
 ચાલતા, કેટલાએક મુંદર, મહેલો ફરી, ત્યારે સર્વેથી, મોટામાં મોટો
 મહેલ એક ઘોડો; જેમાં સોનાનું સિંહાસન, જમીનથી ઘણુંજ ઊંચું, પા
 થરેલું હતું; અને તેની ચારે બાજુએ, માનિયાની ઝાલર, લટકતી હતી.
 ત્યાહની સર્વે રમુજમાં, એક વસ્તુ એવીતો, અદ્ભુત ચમત્કારની, જોઈ
 કે; ફરસખંધી ભાયમાંથી, વિજળીનો અકેક, ચળકાટ; દરીયાના તોળ
 જેવો, વારંધડીએ નીકળતો હતો. તે વખતે ઉમેદ થઈ કે, કહિં વ
 રતુંની મેળવણીથી, એ ચમકાટ થતો હશે ! તેની ખાત્રી કરવા, સિંહા

સને ચઢી જોયુંતો, સોનાના બાજવટ ઉપર, મોટા હીરો એક, મુકેલો હતો; કે જોનું કદ, સહામૃગના ઈંડા, જેટલું હતું. તેના એટલોતો, ચમકાટ થતો કે, આખા દીવાનખાનામાં, ચારે બાજુએથી જોતા, તે ઉપર નજર ન ઠરતી. તેની ચારે બાજુએ, તકીયા ગોઠવી, એક દીવો બળતો હતો; તેથી હું સમઝી કે, અહિં કોઈ પણ માણસ હશે ? કેમકે કોઈના હાથે, સળગાવ્યા વિના, દીવો બળતો નથી. ત્યાહ જ્યારે અબજેબ, વસ્તુવો ઘણી જોઈ, ત્યારે અચરત પામી; પણ તેમાં ઘણું કરી ને, હીરાનો ચમત્કાર, અદ્ભુત હતો. તે રાજ મહેલના, કેટલાક ઓરડા બંધ, અને કેટલાક ખુલ્લા હતાં. તેને ઘેરો મારેથી, કેટલાક ઉઘડી જતા; તે દરેકમાં જઈ, તેમાંની અમૂલ્ય, વસ્તુવો જોઈ, અબજેબ થતી હતી; તેથી રીતે ફરતા, ફરતા છેલ્લી, જમદારખાના, અને દફતરખાનામાં ગઈ; જ્યાહ અસંખ્યાની, ધન દોલત અને, બહુમૂળ વસ્તુવો જોઈ, તેથી મુસાફરી કરવાનું, હું બુઝી ગઈ; એટલુંજ નહી પણ, મહારા વહાણની, કે જેહું બેઠેનોતી, શુદ્ધ ન રહી. ત્યાહ ફરતા જ, અબજેબની જોતી, તેની પાછળ લાગી કે; કોઈ રીતે અહિંનો, ખુલાસો મેળવું; કે આ દોલત બરેલું શેહેર, ઉઝડ ર્યા મોટે યયું. તે સાથે સર્વે માણસો, પથરા કેમ બન્યા. તેટલી તજવીજ કરવા, અહિં તહિં રખડતા, રાત ઘઈ ત્યાહરે, ઘભરાઈને જો માર્ગેથી, આવી હતી, તેજ રસ્તે ચાલી; પણ અંધારી રાતે, કીનારે જઈ ન શકી. આગળ ચાલતા, જો મહેલમાં સિંહાસન, અને હીરો તથા દીવો, બળતો હતો; ત્યાહ આવીને, વિચાર કરી યો કે, આજની રાતે, આ મહેલમાં પડી રહું; સવારે ઉઠી વહાણે જઈ શ. તેમાં કોઈ માણસજત, ન હોવાથી, નિર્ભય થઈ, પડી રહી; પણ મોટા મહેલમાં, એળલી રહેવાથી, ઈંદ્ર ન આવી; તે એટલા સુધી કે, અર્ધી રાત બહી ગઈ. તે વખતે એક, શબ્દ સાંભલ્યો કે, કોઈ અત્તિ શે સુધ્ધ, અને મિઠ્ઠી જીભે, કુરાન પડતું હતું. તેના શબ્દો, સાંભળવા

થી, ધણી ખુશી મને ઉપજી; એટલે ઉઠી, અને એક, દીવા પકડી, તેના પ્રકાશે હું ચાલી. કેટલાક ઓરડા ફરી, ત્યારે જ્યાંહથી, ફૂરાનના શબ્દો, સંભળાતા હતા; ત્યાં જ્યાં પોહોચી, અને જોવાનું, નહાની મસીદ હતી. તે જોવાથી પરમેશ્વરનો, ઉપકાર માન્યો; અને નીમાજ, પડવા નો વિચાર મેં કીધો. તે જગ્યાએ મોટી, માણુભરીતા એ દીવા, બળતા હતા. તેની સાંભિ ગાલીચા, ઉપર એક જુવાન, અતિથે રૂપવાન, ખેસીં એક ચિતે, ફૂરાન પડતો હતો. તેને જોઈ ધણીજ, ખુશી હું થઈ, અને અચૂત પાગી કે, લાખો માણુસોમાંથી, આ એકજ જાંચેલોછે. બાકીના તો પથર, થયેલા જોયા; તેમાં કઈ પણ ભેદ હશે. ? તે મસીદમાં જઈ, મોટા શબ્દે, નિમાજ મેં પડી, અને પરમેશ્વરનો, ઉપકાર માન્યો; કે આ મુસાફરી ભલી થઈ; અને એમ ખુશબણે, અહિં આવી પોહોતી; હવે તારી પૂર્ણ રૂપાથી, આશ્વા રાખુચ કે, પોતાને દેશ, ખુશી સાથે, જ્યાં પોહોચું. તેટલું તેણે સાંભળી, મહારી તરફ જોયું; અને કહયું કે, આ સુંદરી, મને બતાવો કે, તમે કોણુછો; અને શ્યા મોટે આ, ઉજ્જડ શહેરમાં આવ્યાં. તે પછી મહારો, ખુલાસો ફીણ કે, હું કોણુ છું; અને શ્યા મોટે, સર્વે પથર બન્યા; તેણે સર્વેને, પરમેશ્વરે સજા કરી, અને હું એખલો, શ્યા મોટે બંચો. એટલું તેનું સાંભળી, પોતાને ખુલાસો, થોડામાં એવી રીતે, મેં બહાર કીધો કે, મહારા શહેરથી, નીકળી વીસ દિવસમાં, વહાણુ અહિં, આવી પોહોતું; અને કહયું કે, હવે એવી ઉમેદછે કે, આપ નામદારનો, ખુલાસો જણાવો કે, સર્વે માણુસો, શ્યા મોટે પથર બન્યા; તેને જોઈ અતિથે, ઘબરાટમાં હું પડી છઉં. તેટલું સાંભળી, તેણે કહયું કે, થોડી પણ ધીરજ પકડો, કુરસદથી હું કહી, સંભળાવુંછઉં. તે પછી તેણે પોતાનું, બાણવાનું જાંચ કરી, ફૂરાનને સોનેરી, કીનખાખમાં બાંધી, ટાંકાબારીમાં મુકયું; એટલી ધડી, મને ધીરજ વળી, તેટલામાં તેને, બળી બાતે, એક નજરે મેં જોયો; તેનું

રૂપ આનૂપ, ધભ છબ જોતાજ, હું જાહિ પડી. તે પંછી પોતાની પાસે,
 મને તેણે બેસાડી, કહ્યું કે ઝો, ખૂબસુરત નાજની, તમારી નિમાજ,
 અને ધધર સ્તુતી, સાંભળી મેં જાણ્યું કે, તું પરમેશ્વરની, સારી રીત,
 ભગતી કરનારછે; અને તે ઉપર તમારો, પૂરો ભરોસોછે. તેટલું ક
 હતાજ બોલ્યો કે, આ શહેરનો રાજા, મહારો ખાપ હતો; અને તેનું રા
 જ, દૂર દૂર દેશો સુધી હતું; પણ તે અને તેની રેયત, બાહવ લશ્કર,
 ચાકર નકર ઇત્યાદિ, સર્વે જાદૂગરી, તથા પ્રાચીન નારદીન કે, જે જૂ
 તોનો રાજા હતો; તેની પૂજા કરતા હતા. મહારો ખાપ, હજી સુધી, તેની
 ભગિતમાં, મસ્યુલ રહેતો; પણ હું મુસલમાન છઉં, કેમકે ખાજ અવસ્થામાં,
 મને ધવાડનારી, કે જે મુસલમાની હતી; તેણે કુરાન જાડે પાઠ, મને કરાવ્યું
 હતું; તે સાથે સમગ્રાણ્ય કે, પરમેશ્વરની ભગિત, કરવાનો ખરા, રસ્તોએછે.
 કોઈ જાતના જાદૂ, ટોણાને તું નહીં માનતો, તે શાયે અરેબી, વિદ્યા
 મને બણાવી; અને તફસીલની વિદ્યા, જે કુરાન સાથે, સંબંધ રાખેછે,
 તે પણ બણાવી. તથા થોડા દિવસમાં, કુરાનના અર્થ મને, સમજ પડવા
 લાગ્યા. શેવટે તે ધાવે, સર્વેથી છુપા, સર્વે જાંચ નીચ, ધર્મની કીર્તી,
 મને ખતાવી હતી. તે મરવા પછી, મુસલમાનનો ધર્મ, જેવા કે તેણે ખતા
 ષેણા હતો, તે ઉપર વિશ્વાસ મેં રાખ્યો, અને જાદૂ ટોણા ઇત્યાદિ, જૂતોના
 ધર્મ ઉપર, નાખૂશ રહેતો. કેટલાક મહિના અગાઉ, ત્રણ વર્ષ સુધી,
 આ શહેરમાં ફૂગીને, એવી રીતે કહી, સંબળાવતો હતો, કે ઝો મિત્રો,
 નારદીન જૂતો અને, જાદૂ ટોણા તમે, છોડી, નિરંજન નિરાકાર, પરમેશ્વ
 રની ભગિત કરો. એવી રીતે સંબળાવતા, કોઈએ પણ મહારા, ઉપદેશ
 ને કબુલ ન કર્યું; અને પોતાના ખરા, ધર્મને મુકી અધર્મ, તેવાએ
 ન છોડ્યો. ત્યારે અહિંના સર્વે, માણસો ઉપર, પરમેશ્વરનો કોષ
 થયો; તે વખતે જે જે માણસો, તેમાં કેટલાક ઉભેલા, અને કેટલાક
 બેઠેલા, મુતેલા; જેવી રીતે હતા, તેવી જગ્યાએ, પથરના થઇ ગયા.

મહારાજા બાપ પણ, કાળો પથર થઇ પડ્યો; કે નેને તમે તેના મહેલ માં, નોયો હશે. ? મહારાજા માતાની પણ, તેવીજ દશ્યા થઇ. તેવો સર્વેમાંથી હું એખલો, પરમેશ્વરની પૂર્ણ કૃપાથી; એ માટી સજ્જમાંથી બન્યો. જ્યારે પરમેશ્વરનો, એવો ચમત્કાર, મહારાજા નજરે નોવાથી, વધારે ખાતરી થઇ. ત્યારથી તેની ભગિત, અને પૂજા વધારે, એક ચિતે કસીડ. એ બાયેગવાન પરી, હું જાણુંચ કે પરમેશ્વરે, મને ધીરજ આપવા, તને અહિં મોકલીછે; તેથી તેનો મોટો, ઉપકાર હું માનુંચ. અહિં એખલું રહેવું; અતિથિ દીલગીરી બરેલુંછે. તેનો જ્યારે છેલ્લો, ખુલાસો સાંભળી, અતિથિ પ્રેમ મને, તેના ઉપર ઉપજ્યો. ત્યારે તેને હીમત આપી, કહ્યુંકે સાચુંછે; પરમેશ્વરે એજ વારતે, મને અહિં મોકલીછે; કે તમોને આ બયાન્ક, જગ્યાએથી કાઢી, પોતાને દેશ હું લઇ જવું. મહારાજાં વહાણ અહિંના, કીનારે તૈયારછે. બગદાદ શહેરની, હું રહેનારી છઉ. નેટલી ધન દોલત, અને માલ મીલકત, વહાણે ચઢાવી, અહિં લાવી છઉ; તેટલીજ પોતાને ખેર, મુકી આવીચ. ત્યાહ પધારેથી, તમારી સારી રીતે, બરદાસ્ત હું કરીશ; એટલુજ નહીં પણ, બગદાદ પોહોચતા, તહિના રાજાને, તમા આવવાની, ખબર થશે; તે પણ આપની, પદવી પ્રમાણે, સારી રીતે પરોણાગત, અને આખર ઇજતથી, પોતાના રાજકાર, બારમાં સામેલ કરશે. મહારાજાં વહાણ, આપની સેવામાં, તૈયાર ઉભેલુંછે. તેમાં બેસી આપણે સર્વે જશુ. મહારાજા સલાહ, સાંભળો તે જીવાન, રાજકુવર, ધણો ખુશી થયો. ત્યારે તો મહારાજા, બાલેબાલમાં ખુશી ઉપજી; એટલે બાકીની રાત, ત્યાહ હું રહી; અને પોતાની મુસાફરી, નો ખુલાસો કરી તેને, કહિંને રાજા કીધા. બીજે દિવસે સવારે, તે જીવાન રાજકુવર, સહિત તેના, મહેલમાંથી નીકળ્યા, તે સમુદ્ર કીનારેથી, વહાણે જઈ પોહોતા. તે વખતે બેહું, બેહોનોને દીલગીર નોઈ; રાતે પાછું નહી, આવવાનું કારણ, કહીને સંભળાવું; અને જીવાન રાજકુવરના, રાજનો ખુલા

સો, તેણે કહી સંભળાવ્યો. તે પછી બગદાદથી, બરેલો માલ વહાણ માં હતો, તે સર્વે ખાલી કરવા, ખલાશીવાને હુકમ, મેં ક્રીધા; તેવાએ બોલતા, બોલતા ખાલી ક્રીધા, અને મોટી રકમનું, ઝવેરાત રાજમહેલમાં થી, ઉપાડી લાવી, વહાણમાં ભર્યુ; તે સાથે રાજકુંવરને, લઈ વહાણે સર્વે ચઢ્યાં. બાકીની સર્વે, વસ્તુઓ લઈ જવાને, વિચાર ન ક્રીધા; કે મકે તેટલી મીલકત, લઈ જવાને સેંકડો, વહાણે નોઈએ; મોટે ક્રીમતી વસ્તુ, અને આગ્રા પાણી, ઈત્યાદિક ચઢાવી, વહાણને હકાર્યું. ત્યાહથી બગદાદનો, રસ્તો પકડ્યો. વહાણ ઝપાટાથી જતા; અતિથે ગમત થતિ, તે વખતે અતિ, રૂપવાન અને બુદ્ધિનો, ભંડાર રાજકુંવરને, મહારી બે હેનોએ નોઈ, તેવા પોતાના મનમાં, તેની અદેખાઈ કરવા; મહારી તથા તેની પ્રિતી, એક ખીજમાં જે હતી, તેમાં ઘેર કરવાને; અનેક તોફાન ઉઠાવવા લાગી. શેવેટ એક દિવસે, તેવાએ કપટથી, મને પુછ્યું કે, આ બેહે ન આપણે, પોતાને ઘેર ગયા પછી, આ ખૂનસૂરત, જીવાનને કહા રાખ શા; અને તેની ઉપર, કયોહ ઉપકાર કરશે. તેવાનો બેદ સમજી, હસીને હું બોલી કે, ત્યાહ ગયા પછી, તેની સાથે પોતાના, હું લગન કરીશ. તે પછી રાજકુંવરને, પુછ્યું કે એવી મરજી, મહારીછે કે તમારી, દાસી હું થાયું; અને ખરા એકીતથી, જન્મ સુધી, સેવા બળવું. તે વખતે રાજકુંવરે, હસીને જવાબ આપ્યો કે, જે મરજી હોય તે કહો; તમારી બેહેનોની સાંભે, હું સોગંદ ખાવુંછઉ કે, તે વિશે હું રાજી છઉ; અને તમોને પોતાની, ત્યારી સમજીસ. તમે જે કહ્યું કે, દાસી હું થઈશ પણ, હુંજ પોતે તમારો, ઉપકાર માનુંં; તે સાથે હુકમને તાબે, હમેશા હું રહીશ. એવી રીતે ઘણી, ઘણીયાનીમાં, થયેલી કબુલાત, બે હું બેહેનોએ, સાંભળતા તેના, મોહોડાનો રંગ બદલાયો; અને તેજ વખતથી, હમારી ઉપર, વધારે વેરભાવથી, તેવા નોવા લાગ્યા. તે એટલા સુધી વધ્યું કે, હમારું વહાણ, પારસ નદીના, સૂખડા સુધી, જઈ પોહોતું;

અને બુથેર, હાથેથી એટલું, પાસે રહી ગયું કે, તે વખતે પવન, સારો
 હોતો, ખીજે દિવસે, ત્યાહ પોહોચતે. શવે એક રાતે, હું નિંદ્રાવશ
 હતી, તે વખતે મહારી, બેહેનોએ ઉપાડી, સમુદ્રમાં મને ફેંકી; અને
 રાજકુંવરની પણ, તેથીજ દશ્યા કીધી. મોટી દીલગીરીની વાત, એછે
 કે રાજકુંવરને, નાખતાજ, તે ડૂંબી ગયો; પણ હું નદીમાં, પડતા જ
 ગીને સાચવેલ થઈ, તેથી ઉછાલો મારી, પાણી ઉપર આવી તો, અંધા
 રી રાત જોઈ, તે વખતે તરવા લાગી; આયુથ મહારં બાકી હતું; તેથી
 કીનારે જઈ પોહોતી. જ્યારે જમીને પગ મહારા લાગ્યા; ત્યારે પાણી
 માંથી, બહાર નિકળી; એટલે સવાર થયું. તે વખતે ચારે તરફ, જોયું તો
 એક ઉજડ, ટાપુ જોયું. ત્યાહથી બુથેરનું બંદર, એક કોશ દૂર જણાતું.
 તૂર્ત પોતાના કપડા, શુક્રાવી મેં પહેર્યા; અને અહિં તહિં ફરવાથી, ક
 જો ભરેલા ઝાડ નજરે પડ્યા; તે ઉપરથી ટોડી મેં ખાંધા; આગળ
 ચાલતા એક વાવ હતી, તેમાંથી નિર્મળ અને, મીથું પાણી પીધું. તે
 વખતે ખાત્રી થઈ કે, મહારી આવદા મોટીછે; કે સમુદ્રમાંથી ડૂંબ
 તો, ડૂંબતા બંસી; અને ઉત્તમ પ્રકારના ફળો, ખાવાને તથા અમૃત
 જોઈ, પાણી પીવાને મળ્યું. ત્યાહથી આગળ ચાલતા, ઘટા ભરેલું
 મોટું ઝાડ જોયું. તેની નીચે ગઈ ત્યારે, એટલી ઠંડક વળી કે, ત્યાહ
 જ સુઈ રહેવાની, ઉમેદ મને થઈ; એટલે તેની છાયામાં, જઈ સુતી; પ
 લુ ઉંધ ન આવી; અને પડેલી આકૃતનો, વિચાર કરતા, અહિં તહિ
 જોતા, પરમેશ્વરની બંદગી, કરવા લાગી. તેટલામાં ઘણો મોટો, અને
 લાંબો સર્પ, એકાએક મહારી, નજરે પડ્યો. તે ઝડપથી પ્રથમ મહારી,
 ડાબી બાજુએ આવ્યો, અને પોતાની, જીભ કાઢી, મહારી તરફ જો
 વા લાગ્યો. તેથી મેં જાણ્યું કે, કોઈ પ્રકારે, તે ડૂંબી હશે. ? તેજ વ
 ખતે ત્યાહથી, હું ઉઠી અને ચારે તરફ, જોવા લાગી તો, ખીજો એક
 સર્પ, પેહેલાથી ઘણો મોટો હતો. તે અગાઉ આવેલાની, પાછળ ઝડપ

થી, દોડતો હતો; અને ઉમેદ રાખતો કે, તેનું પુછડું પકડી, તેને ગળી જાય. પેહેલા આવેલા સર્પ ઉપર, તે વખતે મને દયા ઉપજી, ત્યારે એ ક મોટા પથર, હીમતથી ઉપાડી, નોરથી એવોતો, ખીજ સર્પના, માથા ઉપર માર્યો કે, તેજ વખતે તેનું, માથું છુડાઈ, બે ફાડચા થયા. તેટલું પેહેલા આવેલા, સર્પે જોયું; કે પોતાનો વેરી મૂવો, અને તેથી છૂટેલા જોઈ; તૂર્ત ઉપલા પોતાના પરો, તેણે ઉમેડી, આકાશે ઉડી ગયો. તે દેખાવ હું જોઈ, અજબેજ થઈ કે, આ શુ ગજબ હશે ? તેનો વિચાર કરતા, ધબરાટમાં હું પડી; ત્યારે ત્યાહથી ઉડી, આગળ ચાલવા લાગી, પણ આંખમાં પેત આવેથી, ખીજ ઝાડ નિચે જઈ સુતી. જ્યારે મહારી, જાંઘ પૂરીથઈ, અને જાગીતો લીલા રંગે, ખૂબસુરત એહેરાની, જીવાન એક બેરીને જોઈ, કે તે કાળી બે કુત્રીવાને પકડી, મહારા માથા આગળ બેઠીછે. તેને જોતાજ હું ઉભી થઈ, અને તેને પુછડું કે, તું કોણુછે. તેણે કહ્યું, તેજ સર્પ હું છઉ, કે હીમતથી તમે, મહારા વેરીને મારી, મને બંધાવી હતી. હવે ઉમેદ હું રાખુચ કે, તમે જો ઉપકાર, મહારી ઉપર કરેલાછે. તે ફેડવાને હમારી, પરીવાને એકઠી કરી, તમારા વહાણની, પાછળ હમે લાગ્યા. તમારી બલાઈને જાણે, બેહું બેહેનોએ ખુરાઈ કીધી; તે બેહુંને કાળી કુત્રીવા બતાવી, અને તમારા વહાણમાં, જોટકી ધન દોલત, અને ઝવેરાત ઈત્યાદિક, બરેલું હતું; તે સર્વે તમારા ધરમાં, હમે બરી આવ્યાછે; અને ખાલી વહાણને, સમુદ્રમાં ડૂંગાવી નાખ્યું. એટલું અપહાર કરેતાજ, એક હાથે મને, અને ખીજ હાથે, બેહું કુત્રીવાને ઉપાડી, જગદાદના મહારા ધરમાં; પોહોઆડી આપી. જ્યારે હું પોતાના, જોલમાં ગઈ, અને ધન દોલત, તથા ઝવેરાત ઈત્યાદિ, કરોડોની મીલકત, અગાઉ વહાણમાં, જો ચઢાવી હતી; તે સર્વે ત્યાહ પડેલી જોઈ, તેથી ધણીજ ખુશી થઈ. તે વખતે અપહાર ખોલી કે, તું મને જાણેચ કે, હું કોણુ છઉ, મહારી સામર્થ એટલીછે કે, નદિવાનું વેહેતું માણી, પરમેશ્વર

ના હુકમથી, બંધનકરી શકુછઉ; તેમ આકાશના તારાને, નિચે ઉતારી શકુછઉ. હવે એટલું કહુછઉ કે, તારી બેહેનોને, સળ પૂરી નથી થઈ; માટે બસો બસો કોરડા, દર રાત્રે તેવાને મારતા રહેવું. કેમ કે ઉપકારને બદલે, અપકાર કર્તાને, એવી સળ કરવી ઘટેછે. તે ઉપરાંત તેણે, ખીજી કહ્યું કે, મહારા હુકમ પ્રમાણે, હમેશા કરવું, તેથી ઉલટું; કદાપી ન ચાલવું. હમારા હુકમ પ્રમાણે, દરરોજ કીચાથી, હમે સર્વે ત મારે, આંધીન રહેથુ; અને જ્યારે દુઃખ, અથવા ગરજ પડેથી, યાદ કરશે; તેજ વખતે તમારી, મદતે હમે આવશ્યું. એ નામદાર બાદશાહ, તે દિવસથી હું, તેના હુકમ પ્રમાણે, દરરોજ રાતે બેહું, કૂત્રીવાને કે ને, મહારી સગી બેહેનોએ, તેને મારુછઉ. તે વખતે લાહી, ઉકળવાથી; ધણો સંતાપ, મને થાયછે; કેમકે તેના રડવા, કળકળવાથી, પાછીજ્યારે મને, દયા ઉપજેછે. ત્યારેમહારે ગળે, વલગાવી રડુંછઉ; અને મોઢોબતે તેના, આંસુ પણ લુછું છઉ. એ નામદાર બાદશાહ, મહારો ખુલાસો એટલાજ છે. બાકીનો મહારી બેહેન, અમીના ને, આપનામદારની, સાંભિ હાજર છે; તે કરશે. જ્યેઘાનો અબ્બેબ, ખુલાસો હાશન રશીદે, સાંભળી પોતાના, વજરને કહ્યું કે, અમીનાને પ્રુછ કે; તારી છાતી અને ખાંધ, ઉપર કાળા ચાકા, શ્યામાટે પડેલાછે. તેટલું તે સાંભળી, અમીના પોતાનો, ખુલાસો બહાર કરેછે.

અમીનાનો ખુલાસો.

અમીના ઝડપથી, ઉભી થઈ અને બોલી કે, બાદશાહ સલામત, જ્યેઘાએ નેટલું કહ્યું, તે કૂત્રીથી કેહેવાની, જરૂર નથી; કેમકે વારંવાર, તે જ ખીના, સાંભળેથી મિઠી, લાગતી નથી, તોપણ તે સર્વે ખરીછે. હવે

ફક્ત મહારો, ખુલાસો કર્છઉ કે, મને એક ઘરમાં, મહારી માં લઈ ગઈ; ત્યાહ રહી તેના રંડાપાના, ખાકી દિવસ ગુળરયા; તે પછી મહારા લગન, મોટા ગ્રહસ્થના, છોકરા સાથે કીધા, કે તે આ શહેરનો, રહેવાશી હતો; તેને એક વરસ, પુર થયું કે ન થયું; તેટલામાંતો, તે મરી ગયો; અને રંડાપો મને આંખો; પણ તે વખતે, તેની દોલત, સર્વે નેવું હજાર, શી યાતોને આસરે હતી; તે મહારે હાથ લાગી; જ્યારે તેટલી દોલત, મહારે હાથ આવી, ત્યારેતો ધણીના, સુખ દૂખ વિસારી, હું પોતે રાણી, થયેલી હોયું, તેની પોતાને સમજતી. કેમકે તેટલી, મીલકતની ઉપ જમાંથી, મહારા જન્મ સુધી, ખાવા પીવા, અને ગોજ મહજ, મોટે ધણું હતું. જ્યારે મહારો ધણી, મુવા પછી છ મહીના, વહી ગયા; ત્યારે દસ નોડી, પોશાક ધણોજ, ઉત્તમ, મોટી રકમનો, પોતાને મોટે, મેં બનાવ્યો. તે એક નોડી, ખર્ચે હજાર, ડાહરે તૈયાર થયો. પોતાના ધણીનો, શોક પાળતા, અને અડોસી પડોસી, પાસે જોડું ખરું રડતા, પીટતા એક વરસ, વહી ગયું; ત્યારે નવા પોશાકમાંથી, તરેહ તરેહનો, દર રોજ નવો, મહારી મરજી પ્રમાણે, પેહરવા લાગી. તેની રીતે પેહરતા, અને આનંદમાં, દિવસ ગુળરતા, એક દિવસે જીવાનીના, તોરમાં જીનીના પોશાક, પેહરી, એખલી હું ઘરમાં, બેઠી હતી; તેટલામાં, મહારા ચાકરે, આવી કહયું કે, એક ધણી ડોસી કે, ને કંબરે થી, બેવડી વળેલી, દરવાજે આવીછે; અને તે કહેછે કે, તારી શિકાણીને, એક અરજ, મહારે કરવીછે; નો તમારો હુંકમ હોયતો, તેને અહિં લઈ આવું. તેનું એટલું સાંભળી, વિચારમાં હું પડી કે, તે ડોસી કોણ હશે. ? તેની વાત, સાંભળવી નોંધએ; તેજ વખતે, હુંકમ તેને, આવવાને મેં આપ્યો. તે પછી થોડીવારે, તે ડોસી ધુજતા ધુજતા, મહારી સાંભળે આવી; અને ધણી નમીને, સલામો કરવા લાગી; અને જમીન ચૂંખી, કહયું કે, ઓ નામદાર, તમે ગરીબોનું, રક્ષણ કરનાર, અને

તેનીવારે ચઢનારછો? તેવા વખાણ, ડેક ડેકાણીથી સાંભળી, એક અરજ કરવા, હું આવી છઉં. તે ડોસીએ ઘણા, વખાણ મહારા, કરેથી જીવાનીના, નોરે અને ધન, દાલતના બળે; મેં કહ્યું કે, ઓ બાઈ તારી, ને અરજ હોય, તે સુખેથી કહે; મહારા દિલોબ નથી, તારી ઉમેદ, પૂરી કરીશ. તે વખતે ડોસીએ, બેહું હાથ નોડી, કહ્યું કે ઓ નાજની, હું ગરીબે એક છોકરી, વગર માળાપત્ની પાળી છે; તેના લગન રાતે થશે; પણ હમે બેહું, આ શહેરથી, અંબલયા છએ. હમાને નથી કોઈ સાથે, ઓળખાણ અને નથી, હમાને કોઈ ઓળખતું. ને છોકરી સાથે, લગન થશે, તે ઘણી શ્રીમંતનો, છોકરો છે; અને તેનું કુટુંબ, પણ બોહોલું છે. હમણા મેં સાંભળ્યું છે કે, વર રાત સાથે, ઘણી બેરીવા, અમૂલ કીમતનું, ઝવેરાત અને પોશાક, પેહરી આવશે; પણ મહારા પેર, બાબકદાર પોશાકે, કોઈ બેરી નથી કે, તેને આવકાર, આપવાને આગલ પડે; માટે નો, આપ નામદાર, ત્યાહ પંચા રોતો, માટું માન મને મળે; તે સાથે કોઈ નિર્ધન, અને પરદેશી હમાને, ન સમજે. તમારા પરતાપ આગળ, આવતારમાંથી કોઈ, જમી પદવીની, નહી ગણાસે; અને સર્વે એમજ, ધારશે કે, એ ડોસી પણ, ધનવાન છે. ગરીબની ખૂશામત, ઉપર એટલું ધ્યાન, ન આપતા, લગનમાં આવવાનું, ના કહોતો જરૂર, મહારી કુલતી, બહુર થશે. આ શહેરમાં કોઈ, મહારાં સુરખી નથી, અને નથી તેમ, દયાવાન કે, જેવી તમે આ શહેરમાંછો. હવે તમારા જેવી, ખૂબસુરત અને, દયાવાન ને મુકી, કોતી પાસે હું જઈ, પોતાનું દુઃખ રડું. કે તે સાંભળે; અને મહારી મદતે દોડે. એટલું તે ડોસીએ કહી, ડથક ડથક, રડવા લાગી. તેના રડવા ઉપર, જ્યારે ઘણી દયા, મને આવી, ત્યારે મેં કહ્યું કે, ઓ ડોસીમા, તું રડીને, મને નહી કુદાવ, તારી છોકરીના, લગનમાં જરૂર, હું આવીશ. ને ઘરમાં લગન, થનાર છે તેનો,

પત્તા બતાવ, એટલે સાંઝના, ત્યા હું આવું; કૂરી અહિં, તે
 ડવા આવવાની, મેહનત તું ન લેતી. તેટલું સાંભળી, તે ઘણી
 ખુશી થઈ, અને મને આશીર્વાદ, દઈ કેહવા લાગી કે, એ સુંદરી
 જોવી રીતે, આજે મહાર મન, ખુશી કીધું છે, તેવી રીતે પરમેશ્વર, સ
 દા કાળ, તમોને ખુશી કરે; પણ મહાર ઘર, સોધતા તમોને, ઘણી અડ
 ચણ પડશે, મોટે સાંઝના પાછી, તેડવા અહિં હું આવીશ; તે વખતે
 મહારી, સાથે ચાલજો. એટલું કહી, તે ડોસી ચાલતી થઈ. તે ગયા
 પછી, ઘણા ઉમદા, નવો પોશાક, અને મોટા મોટા, ગાંતિવાની માળા,
 બાજૂબંધ, કર્ણકૂલ, વીટીવો અને, ચમકતા હીરા, તથા અમૂલ રત્નો
 ના, દાગીના પેહેરી, ટામટીમ કરતી હતી; તેટલાંમાં સુરજ, અરત થયો;
 એટલે તેજ ડોસી, ડમક ડમક કરતી, તેડવા પાછી આવી; તે આવતાજ,
 મહારા હાથને, ચુંબી લઈ બોલી કે, એ નામદાર, સાહાજન સાથે, વરનો
 બાપ, અને માં તથા, સગાવાહલા તો, મહારે પેર આવ્યા છે; અને ઘણું
 કરી, અહિના સરદારો, અને શ્રીમંતો, તથા ઉત્તમ કુળની, બેરીવો પણ,
 તેની સાથે આવી છે. તમારી આવવાની, ફક્ત જોડી છે; મોટે દોડતી દોડ
 તી, હું આવી છઉં. એટલું સાંભળતાજ, તેની સાથે હું ચાલી, અને પા
 છળ કેટલીક, મહારી દાસીવાને, સારો સારો પોશાક, અને દાગીનાથી, સ
 નવીને ચલાવી. આગળ ચાલતા, ખુલ્લી અને, સફાઈદાર છટકાવ, બરે
 લી ગલીમાં ગયા, તે પછી મોટા, દરવાજા પાસે, લઈ જઈ હમોને,
 ઉભા કીધા. તે દરવાજાના ઉપર, એટલું લખેલું હતું કે, એ ઘર હમે
 શા ખુશીનું છે. તેટલું ત્યાના, દીકરા ઉજાશે, મેં વાચ્યું; પણ લગન
 ની, ધામધુમ ત્યાહ, ન જોઈ. તે પછી એક, વાડી બંધ બારનાની,
 સાકળ ડોકી, એટલે તૂર્ત તે ઉઘડયો. ત્યાથી મોટા મહેલમાં, તે મને
 લઈ ગઈ. ત્યાહ જઈ જોયુંયતો, વર રાજના, માતપીતા અને, સરદા
 રો ઇત્યાદિને બદલે, અતિથે રૂપવાન, એક બેરીને, ખેંડેલી જોઈ; તેણે

મોટા માન સાથે, 'આવકાર મને આપ્યો; અને કફડાનીને બેટી. તે પ
 છી મહારા, બપડા પ્રમાણે, એક ઓરડામાં, તે મને લઈ જઈ, બેસાડી.
 તે જગ્યાએ ગંગેરાત, જડેલું સોનાનું, સિંહાસન અને, તે ઉપર ઉત્તમ, પ્રકા
 રના રત્નો, જડેલું છત્ર હતું. ત્યાં બેઠા પછી, થોડીવારે તે સુંદરી, ત્યાહ
 થી ઉઠી, અને કુલ ગુલામ, મને આપ્યા; અને હસ્તા હસ્તા, તે બોલી કે,
 તમે શુ લગનમાં, આવેલાછો, તેનો જવાબ, હું આપતી હતી; તેટલામાં
 તેજ, ફરી મીઠી જામે, હસીને બોલી કે, હું ધારૂય કે લગનતો, તમારા
 જ હશે. ? તેટલું તેનું સાંભળતાજ, અચાંખમાં હું પડી કે, એ શુ બ
 કેછે; મહારી મસકેરીતો, કરતી ન હશે. ? તેને કંઈ જવાબ, આપી હું
 ન થકી, પણ મહારી જુવાનીનું, બળ તે વખતે, ઉભરાઈ આવ્યું. તે
 ટલામાં સારી રીતે, મેવો પાન ગુલામ, અંતર ઈત્યાદિકે, મહારી ધણી
 બરદાસ્ત લીધી; અને મિઠી જામે, આસ્તે આસ્તે, નર્મતા પૂર્વક, ઉત્તમ
 દાખલા, દલીલની શીખાગણ, બરેલી વાતો મને કહી. તે સાથે બોલી
 કે, ઓ ત્યારી આ લગનતા, બહાને ધણી મેહનત, તમિને આપીછે; તે
 નું કારણ એછે કે, મહારો ભાઈ અત્તિશે, ખૂબસુરત અને જુવાનીનો,
 બરેસો એકજાછે. તે તમારી ખૂબસુરતી, અને રૂપ અનૂપતા, વખાણ
 સાંભળી, માહિ પડ્યોછે; અને લગન કરવાની, અત્તિશે ઉમદ રાખેછે.
 નો આ વખતે, કરાજ થઈ, તમે ના કેહેશોતો, તે અત્તિશે દુઃખી થઈ,
 મરણ પામશે. મોટે ઓ પરીભદ, સોગંદ ખાઈ, હું કહુછઉ કે, તે ખૂ
 બસુરત, જુવાન બુદ્ધિનો, બંડાર; તમારી મીત્રાચારી, અને ધણી લા
 ચેકેછે; તે વિશે સર્વે પ્રકારે, મહારા ઉપર, બરેસો રાખો; કે તે ગબડ,
 હમેશનો ખૂથ, મીઠજાછે. તે ઉપરાંત પોતાના, ભાઈના ધણાજ,
 વખાણ તેણે કીધા; અને ધણેક વાદ વિવાદ, મહારી સાથે કીધા;
 અને વરી કહયું કે, નો તમે કોઈ પણ, ઇસારો કરોતો, સર્વે ખુલાસો,
 તેને હું કહું. તમારો ધણી, મરવા પછી, ફરી લગન કરવાને, મહારી

મરજી, હજી સુધી ન હતી; પણ આવો જીવાન, મરવા તૈયાર થવાથી, એવા પુરૂષને, નકાર ભણવાનું, જે વાજખી ન પાર્યું; ત્યારે આપને, અહિં તેડાવી, મહારી તરફથી, ભક્ષાગણ કરૂંછઉં. જ્યારે તેણે મહારા, હેતની મિકડી મિકડી, વાતો ધણી કહી સંભવાવી; ત્યારે મહારા શરીર ના, રવાટા ખીખ્યા, તેથી હસીને, ગુપચુપ બેઠી. તે વખતના મહારા, હસવા ઉપર તે સમજી કે, લગન કરવાને, તૈયાર હું છઉં. તેટલે તો તે ઉઠી, અને એક ઓરડાની, સાકળ ડોકી; તેના અવાજ સાંભળતાજ, એક જીવાન, અતિથે ખૂબસુરત, મોટા ઠાટમોટો, અને ભભકદાર, પોશાકે તે ઓરડામાંથી, બહાર નિકળી આવ્યો. તેને જોતાજ ખુશી થઈ, અને ધારણું કે, મોટી ભાગેમવાન, હું ગણ્યું કે, આ બાદશાહ જેવા, પુરૂષ સાથે લગન થાય. તે જીવાન પુરૂષ, આવતાજ મહારી, પાસે બેઠો. જ્યારે તેની બેઠેન સાથે, મહારે તથા તેને, ગપાટા ચાલવા લાગ્યા, ત્યારે મહારી ખાત્રી થઈ કે, તેના થયેલા વખાણથી, પણ વધારે તે બુદ્ધિવાન, અને નર્મસ બરેલોછે. એવી રીતે એક, બે ઘડી સુધી ચાલ્યું, તેટલે પેલી સુંદરીએ, હમારું હાસ વિનોદ, અને આવભાવ, તથા જીવાનીનો, નોર તોર જોઈ, તેની ખાત્રી થઈ કે, બેહું એક ખીજ ઉપર, અશક પડયા. તેજ વખતે ઉઠી, ખીજ ઓરડાની, સાકળ ડોકી, તે સાંભળતાજ, કાજી ઇત્યાદિક, શાક્ષીવો આવી પડયાં. તે વો આવતાજ, ધર્મ શાસ્ત્ર પ્રમાણે, હમારા બેહુંના, લગન કરી; એક ખીજના, લખત કીધા; તે ઉપર ચચાર, શાક્ષીઓ થઈ; પણ મહારા નવા ધણીએ, તેજ વખતે, સોગંદ ખવાડી, એટલો ઠરાવ, મહારી પાસે, કરાવ્યો કે, મહારા શિવાય, ખીજ પુરૂષની, સાંભે ન જોવું; તેમ તેની સાથે ભાવણ પણ ન કરવું. હજેશ પોતાના, પતિવ્રત પણેથી, મહારા હુકમને તાબે, જેવી રીતે ખુશી રહું, તેવી રીતે, હજેશ ચાલવું. એટલી કબુલાત, મહારી લીધી, તેમ તેણે પણ, સોગંદ ખાઈ, તેટલીજ કબુ

લાત આપી; તે ઉપરાંત વધારે, ઠરાવ થયો કે, નીનિ માર્ગે, હું ચાલવા
 થી, કોઈ દિવસે, તેણે મને, ન છોડવી. એવી રીતે બેહુમાં, કબુલાત
 થઈ, એટલે મોટા શ્રીમંતો, અથવા અણીની રીતે, પોતાના ધણીના
 મહેલમાં, રહેવા લાગી. એક મહિનો તેવી રીતે, વહી જવા પછી, એક
 દિવસે બબ્બરમાં, જવાની રજા મેં માગી; કેમકે થોડાક તાકા, રેશમી કા
 પડના, ખરીદ કરવા હતા. તે ટાકણે સર્વે અમીર, ઉમરાવની બેસીવા,
 બબ્બરમાંથી; પોતાને મનગમતમ, કાપડના તાકા, ખરીદ કર્યા અને વેચવા
 જતા. તેમાં કોઈ રીતે, નરસુ કામ ન ચલાવું. મહારા ધણીએ, તેજ
 વખતે રજા આપી. ત્યારે તો ખુશી થઈ, માયાના વાણે, અને ચરીરે, સુ
 ગંધી બરેલો, અત્તર લગાડી, ટામટીમ કીધું; તથા જરીનો પોશાક, અ
 ને માતી ઇલાદિક, ઝવેરાતનો શણગાર, મન ગમતો મેં સજ્યો; તે વ
 ખતે આરસીમાં, જોડુંતો ઇંદર રાજની, પરીથી પણ વધારે, ખૂબસુરત
 બની. જ્યારે બની ઇણી, તૈયાર થઈ ત્યારે, બે ચાકરડી અને ત્રીજી, ડો
 સી કે, જે મને લગનના, સહાજન બહાને, તેજ મહેલમાં, અગાઉ લા
 વેધી, હુંજ પરણીને, ત્યા રહી હતી. તે ડોસી મહારા, મહેલની સાંભે, રે
 હતી હતી; તેને સાથે લઈ, ચારે જણા, બગદાદ શહેરના, બબ્બરમાં ગ
 યા કે; જ્યાહ મોટા મોટા, વેપારીવાની, દુકાનો હતી. ત્યાહ જઈ પો
 હોતા, એટલે તે વૃંદ્ય, ડોસીએ મને કહ્યું, એ બાઇસાહેબ; અહિં એ
 ક જુવાન, વેપારીની દુકાન છે; કે જેને હું બોળખુછઉ. તેની દુકાન
 માં, સર્વે પ્રકારના, ઉત્તમમાં ઉત્તમ, અમૂલ્ય તાકાઓ બરેલા છે. જોવી
 જાતનું કાપડ, તમે માગશો તેવું, ત્યાહ મળશે. તમે તહિજ ચાલો,
 કેમકે દુકાને દુકાન, ફરવાની જરૂર નહી પડે. જ્યારે મહારા, ફાયેદાની
 સલાહ, સાંભળી ત્યારે, મેં કહ્યું કે, તેથી બીજી શુ બહુ. તેજ વેળાએ,
 તે વેપારીની, દુકાને ગઈતો, મહારા ધણી જોવા, ઘણાજ રૂપવાન પુરુષ
 એક બેઠો બોલ્યો. તે વખતે ડોસીએ કહ્યું, એ ખૂબસુરત સુંદરી, તમે

આ વેપારી પાસેથી, જેનું કાપડ જોઈએ, તેનું માગે; એટલે તેનું દ
 ખાડશે. તેને જવાબ મેં આપ્યો કે, મહારા બગત વખતે, સોગંદથી ક
 બુલાતો કીધીએ, કે પર પુરૂષ, સાથે ન મોલવું; માટે એની સાથે, નહી
 ખોલું કે, નેથી મહારી, કબુલાત ટુંટે. ત્યારે તે વેપારીએ, ડોસીને પુ
 છું, અને કેટલાક, તરેહવાર તાકા, બાવી બાવીને, મહારી પાસે, દગ
 મા કીધા. તેમાંથી એક જ્યારે, મને પસંદ પડ્યો; ત્યારે તે ડોસી,
 મારફતે પુછ્યું કે, આ તાકાની, કીમત પુછ. તે વેપારીએ જાણ્યું કે,
 એ તાકો મને, પસંદ પડ્યો, ત્યારે તેને ઉઘટ, સુલટ કરી, ખીન તાકાનો,
 ઉપર નાખી, છુપાવવા ભાગ્યો. તે વખતે ડોસીને, મેં કહ્યું કે, જે
 કાપડ મને, પસંદ આપ્યું, તે શ્યા માટે છુપાવેએ. તેના જવાબ, તે વે
 પારીએ આપ્યો કે, એ તાકો બાદશાહ, બદીને માટે, બાવેલા છકે; તેના
 વજન બરોબર, માહોરે તોલીને, આપસે તોપણ, નહી વેચું. જેમ જેમ
 તે તાકા ઉપર, મહારી મરજી વધારે થતી; તેમ તેમ તે વેપારી, વધારે
 બારી થતો. ત્યારે ડોસીએ, તેને કેટલુંક ઉઘટ પાલટ, સમજાવ્યું કે, આ
 સુંદરીને તેજ તાકો, પસંદ પડેલાએ; તેની કીમત જે, માગે તે અપાવીસ.
 ત્યારે તે બાવ્યો કે, એ તાકો હજાર, માહોરે આપેથી, નહી વેચું; પણ
 તેને બદલે, એના સુંબા માંચુચ. તેનું તેટલું સાંભળી, તે ડોસી ઉપર
 અતિસે, ગુસ્સે હું થઈ; અને કહ્યું કે આ, વેપારી ધણો ભુરોએ કે,
 એવી દુહ ઉમેદ રાખેએ. તે ડોસીએ મને, જવાબ આપ્યો કે, આ
 નાજની; આ વેપારીએ, જેટલું માગ્યુંએ; તે કદ માટી વાત નથી.
 તમારા ધણીએ, પરપુરૂષ સાથે, વાત કરવાની, મના કરીએ; પણ એતો
 ફકત, સુંબા માગેએ; તેતો ધણું સેહેલએ. તેટલું કબુલ કરેથી, હજાર
 માહોરે, બંચશે.

છ પો.

અતિ લાલચને લાભ, થોભ જીગતે જૂઠાનો;
 આજસ નિદ્રા અંગ, રંગ રૂપે રૂઠ્યાનો;
 નિર્દય ન મણે નેહ, દેહમેલી મેલું મન;
 ધસુર પક્ષ પરખાર, ધણે અહાર જીવતિજન;
 નીર્લજ રાખે નહિ નમ્રતા, જાતિ સ્વભાવે જાણવી;
 વળિ આપ મત્યે ડાહી ધણી, અધિક નીચ ઉર આણવી.

તે કાપડની અજબેખ, તરેહ અને રંગ જોઈ, મહારં મન
 લાભાયું; અને પેસાની લાલચે, કબુલિય સૂઝી; તેથી ડોસીની, સ
 લાહ કબુલ કીધી. ત્યારે તે ડોસી, અને ખેહું ચાકરડી, મહારી
 આડી થઈ ઉભી કે, કોઈ ચાલતા હાલતા, માણસો ન જોય. તે વખ
 તે પોતાના, ગાલ ઉપરથી, હોજર પડે અસેડી; તે વેપારીની સાંભે
 કીધી. ચુંખો લેવાને ખદલે, તેણે એવોતો જોરથી, મહારા ગાલને ક
 રડ્યો કે, ત્યાં મોં માંસ નિકલી, લોહી લૂહવાણ, થઈ ગયો; તેજ વખતે
 તરફડી, ભાંચે હું પડી; અને દુઃખાવાના જોરે, ખેસુધ થઈ ગઈ. તે
 વી હાલતમાં, લાંબા વખત સુધી, ત્યાહજ પડી રહી. જ્યારે સુધ વિ
 નાની થઈ, એટલે ચાકરડી અને ડોસી, ધબરાઈને અહિ તહિ, દોડા
 દોડી કરવા લાગી; તેટલી દુરસદ પેલા વેપારીને મળેથી, પોતાની દુકા
 ન ખંધ કરી, ત્યાંથી વટાણા વાવી ગયો. કેટલીક ધડી પછી જ્યારે,
 મને સુધિ આવી ત્યારે, પોતાના ગાલને જખમ, અને પોચાક સાહી
 ભરેલો જોયો; તેટલેતો પેલા ડોસીએ, હોજર પડે નાખી, ગાલને ઠાકી
 નાખ્યો; કેમકે ત્યાહ થતી ગરબડાટથી, ધણાક માણસો ભિજા થયા હ
 તા. તેવાં જાણે હશે કે, કોઈ નખજાઈએ પડી, ખેસુધ થયું છે. મ
 હારી સંગાથે, આવેલી ખેરીયા ધબરાઈ, ધીરજ મને આપવા લાગી.

તેમાં ધણું કરીને ખીજી વખતે, ફસાવનાર ડાસીએ 'મને કહ્યું' કે, ઓ ખૂબસુરત પરી, મહારો અપરાધ ક્ષમા કર; કેમકે આ વખતે ને દુઃખ તને થયું, તેનું કારણ હું અભાગણી છઉં; કેમકે એ રેવારીની દુકાને, મહારી અરજથી તમે આવ્યા હતા. હવે પોતાના મનમાં, કોઇ રીતે ચીંતા ન કરો; આપણે પોતાને ઘેર તૂર્ત જઇએ. ત્યાહ ગયા પછી, તમારા જન્મ ઉપર, એવું એક ઓપડ લગાડીસ કે; ત્રણ દિવસ માં સાફ થઈ જશે; અને તેની કંઈ પણ, નિશાની ન રહેશે. ખેસુધ હું યવાથી, અનેલોહી અતિશે, વહી જવાના કારણે, એવીતો સુરત અને નળગી થઈ પડી કે, માટી મેહન્ટે પોતાને ઘેર, જઈ પોહોચી. ઘેર જવા પછી મહારા ઓરડામાં જતાજ, તેજ વેદનાથી, ફરી ખેસુધ હું થઈ પડી; તેજ વખતે ડાસીએ ઝડપથી, એવો ઉપાય કીધો કે, નેથી પાછી સુધિમાં હું આવી; એટલે પતંગે જઈ સુતી. રાતના જ્યારે મહારો ધણી આવ્યો, અને મહારં માથુ બાંધેલું તેણે જોયું; ત્યારે તેનું કારણ પૂછ્યું. તે વખતે તેને ઉડાવવા મેં કહ્યું કે, મહારા માથામાં ધણી વેદના થાયછે; તે એટલા માટે મેં કહ્યું કે, તે ખરું સમજી શુંપ ચુપ ખેસશે; પણ તેણે તો દીવો હાથમાં લઈ, ઉલટ સુતટ માથુ મોહોડું તપાસવા લાગ્યો. તેટલે મહારા ગાલનો જન્મ, તેની નજરે પડતા ગુસ્સે થઈ ફરી પૂછ્યું કે, એ ધાવ શ્યાથી પડ્યો. તે વખતે વિચારમાં હું પડી કે, જાણી નોંધ નરસુ કામ કીધું નથી; પણ ખરેખર કેહેવાને લજવાઈ, તેથી જાટું બહાનું કહાડી, ફરી તેને મેં કહ્યું કે, આપનામદારનો હુકમ લઈ, બજારમાં હું ગઈ હતી; બાયેગ જોગે એક હેલકરી, લાકડાનો બારો ઉપાડી, મહારી અડોઅડથી, દોડી જતો હતો; અને તે ગળીનો રસ્તો, ધણીજ સાંકડો હતો; તેનો છેડો મહારા ગાલને ભાકાઈ ગયો. તેટલું સાંભળતાજ, વધારે ગુસ્સે થઈ, તેણે કહ્યું કે શુ તું ખર કહેછે; નો તેમજ હોયતો આવતી કાલે, સવારે

એવો હુકમ કરીશુંકે, સર્વે લાકડા વેચનારાઓને, પકડી ફાંસી ચઢાવે. તેના તેટલા બોલ સાંભળી, ઘણી ધનરાટમાં હું પડી; અને પસ્તાવો કરવા લાગી; કે મહારા જુઠા બાનાથી, ગરીબ કઠીવારા વગર વાંકે; મારયા જશે. તે ગરીબોની દયા મને આવ્યાથી, મહારા ઘણીને ફરી મેં કહ્યું કે, એવો અન્યાય પરમેશ્વરને વાસ્તે, કોઈ પણ ન કર્વો; તે ગરીબો માટે ઘણે પસ્તાવો મને થાયછે. આગર કંઈ પણ નરસુ કા મ, મેં કીધું હોયતો તેની સજા મનેજ કરો; તેને બદલે સર્વે કઠીવારા, મુનેહગાર ન ઠરે ? મહારા ઘણીએ કહ્યું, તું સાચુ બોલ કે, તારા ગાલને જખમ શ્યાથી પડ્યો. તે વખતે ફરી મેં કહ્યું કે, એક કુંબાર પોતાના માટલા, ગધેડા ઉપર લાદીને ચાલ્યો જતો હતો; બાયેગબોગે તેનો ધકકો, એવોતો મને લાગ્યો કે, હું જમીને ટુંટી પડી; એટલે એક કાચનો કટકો, મહારા ગાલમાં ગુરી ગયો. તેટલું સાંભળ તાજ, મહારા ઘણીએ કહ્યું કે, એ વાત સાચી હોયતો, સવાર થવાની આગાઉ, જાકર વજારને એ વાતનો, ખુલાસો કહીસ એટલે, નેટલા કુંબાર આ શહેરમાં રહેછે, તેને કહાડી મુકે. તેનું તેટલું સાંભળી મેં ફરી કહ્યું; પરમેશ્વરને વાસ્તે એવું કામ ન કર્તા; તેવો સર્વે અપરાધ વિનાના છે. ત્યારે ફરી તેણે કહ્યું કે, તું સાચુ કહે; તારા ગાલને જખમ, થવાનું કારણ શુછે. તે વખતે ફરી મેં કહ્યું કે, રસ્તે ચાલતા ધુમરી મને આવી, તેથી બોમ ઉપર ટુંટી પડી; અને મહારો ગાલ છોલાઈ ગયો. તેમાં ખીજ કોઈનો અપરાધ નથી. તેટલું સાંભળી અતિસે ગુસ્સે તે થયો; અને બોલ્યો કે તું જુઠીછે; કહા મુંઝી તારી બાટી, વાતો હું સાંભળુ; ને જુઠું બોલતા, એક વખતે પકડાય, તેના વિશ્વાસ દાનાવ કર્તા નથી. એટલું બોલતા તેણે, એક ચોરડાની સાકળ ઠોકી, તેટલામાં ત્રણ મોટા કદાવર, હજારી ચોરડામાં આવ્યાં. તેવાને તેનો હુકમ થતાજ, એકે મહારેં માથું, અને ખીજએ પગ પક

ડયા, અને ત્રીજો તરવાર હાથમાં લઈ ઉભો. એવી રીતે ત્રણાએ, તે નો હુકમ પાળ્યા. તે પછી મહારા ધણીએ, પેલા ગુલામને કે ને, તરવાર લઈ ઉભો હતો; તેને કહ્યું કે, એને મારી બે કટકા કર; અને તેનું મડદું નદીમાં ફેંકી દે, એટલે તે વેહેતા માછલીવો, ખાઈને તૂટ થશે; કેમકે તે સળને લાયક છે. તેટલું તેણે કહી, મજબુત હુકમ કીધો, કે, તૂ ધીલ શ્યા મોટ કરેછે; જલદીથી એને કતલ કર. તેટલું સાંભળી, પેલા ગુલામને મને કહ્યું કે, આ પરી એહેરની મુંદરી, તમારી ઉમ્મરની છેલ્લી, ધડી બાકી છે; મોટ પરમેશ્વરનું સ્મરણ કરો; અને ને કઈ તમારા ધણીને, કેહેવું સાંભળવું હોય, તે કહિ સંભલાવો. તે વખતે મેં કહ્યું કે, એક આરજ કરવા હું આહુછઉ; પણ એક ધડીને વિસામો મળેતો કહું. તેજ વખતે પેલા ગુલામો, જરાક વેગલા થયા એટલે મેં પોતાનું માથું જાંચું કરી, ઉન્નદ કીધી કે, કઈ પણ કહું; પણ રડતા અને ડચકયા ખાતા, મહોમાંથી શબ્દ નહી નિકળ્યા. તે વખતના રડવા ઉપર, મહારા ધણીને દયા ન આવી; તે ઉપરાંત ભુકું બહું, બોલવાને તેણે શરૂ કીધું. તેનો કઈ પણ જવાબ, આપી હું ન સકી; તે પછી ફરી ઉન્નદ કીધી કે, પરમેશ્વરની સ્તુતી છેલ્લી કરી; પાપની ક્ષમા માગુ; પણ એટલી કુરસદ, મને તેવાએ ન આપી, અને ગુલામને ફરી, હુકમ તેણે આપ્યો કે, તૂ જલદીથી એને કતલ કર. તે ગુલામની ખાત્રી થઈ કે, આ ખૂળસુરત બેરીની, ખરેખર આખર આવી; એટલે તરવાર ધસી ધુસીને, તેયાર તેણે કીધી; અને ને વો વાર કરવાને, હાથ ઉપાડેચ, તેટલે તેજ ડોસી, કે જેણે મહારા ધણીને, ધવાડ્યો હતો. તે મહારા ઓરડામાં આવતાજ, તરવારવાલા ગુલામના હાથને, વળગી પડી; અને મહારા ધણીના, પગ ઉપર માથું મુકી, આરજ કીધી કે, નેથી તેનો ગુસ્સો નર્મ પડે. તે પછી ધણી નર્મસે, તેની પ્રાર્થના કરી કહ્યું કે, મહારાં દૂધ પીવાના, અને પાનણ કરવાના

બદલામાં, આ જુવાન બેરીનો, અપરાધ ક્ષમા કર. ખીન અપરાધ એને શ્યા મોટે મારેછે. પરમેશ્વરને શુ જવાબ આપશે; અને તારી આપરને, શ્યા મોટે કલ્ક લગારેછે; ધનસાક્ કર્તા બાદશાહો, એ ખીના સાંભળ શે; તો તને શુ કહેશે. શેવટે તે ડોસીએ, લાંબા વખત સુધી, એટલું તો જીવું નીચું સમગ્રાવ્યું કે, તેનો મોટો વાદ વિવાદ ચાલ્યો; છેલ્લે તે રડી અને, એટલા સુધી કીધું કે, તેના ગુસ્સો જરાક નર્મ પાડ્યો. તે વખતે મહારા ધણીએ કહ્યું કે, ફક્ત તારા કેહેવાથી, મેં એને જીવતી મુકી; પણ તેના યુનાહતી થોડી ધણી, સજા કરવી નોંધ્યે; કે જ્યો તે ની આખી ઊંમર સુધી યાદ રહે. તેટલું કહી યુવામીને હુકમ તેણે કીધો, એટલે મહારી છાતી, અને હાથના દંડ ઉપર, એટલા ડોરડા નો, માર મરાવ્યો કે, તે અંકેક લાગતા; મહારો જીવ તરફડી, તરફડીને બેસુંદ્ય થઈ જતો; એટલુંજ નહી પણ, ત્યાહનું ચામડું, અને માંસ નિ કળી પડતું. તેટલો જીલમ કરવાથી, મહારા ઉપર દયા તેને ન આવી; ત્યારે યુવામીને હુકમ કીધો કે, એ ચંડાળ બેરીને ઉપાડી, ખંડીયર ધરમાં મુકી આવો. તે ધરમાં ચાર મહીના સુધી, તેવીજ હાલતે ધાયેલ પડી રહી; પણ પેલી ડોસી કે, નેણે મને પ્રથમ પરણાવી, અને જીવતી મુકાવી હતી; તે દર રોજ ત્યાહ આવી, મને મલમ પોટા ઇત્યાદિ, ઓપડ અને ઓરાકી પોથાકી, તેવીજ હાલતમાં પુર કરતી. તેની માઠી મેહન્ટે કેટલેક દિવસે, જ્યારે હું સારી થઈ, પણ મારના ડાઘ જોવાને તેવાજ રહી ગયા.

જ્યારે ચાલવા હાલવાની, શક્તિ મને આવી, ત્યારે ઉમ્મદ થઈ કે, પોતાના આગલા ધણીને ઘેર, કે તે ધર મહારે સ્વાધીન હતું; ત્યાહ જઈ રહું. ત્યા જઈ જોયું તો, તે ગહેલ કે, તેના બારણા, અને બીજા ઇત્યાદિ, હજારોની ગીલકતને બદલે, એક કાંકરો પણ તહિ ન દીધો; એટલુંજ નહી પણ તેના, સીસા બારેલા પાયાની, નિશાન ન

જડી. જ્યારે તેની તજવીજ કરી, ત્યારે માલગ પડ્યું કે, મહારા જી
 ન ધણીએ, પોતાના ગુરુસાથી, જે મેહોલ્લામાં, મહારો મેહલ હતો, તે
 આદાવી જમીન ખરોખર, કરી નાખ્યો હતો. મહારા જીન ધણીએ, તે
 વો જીવન કરવા છતા, તેની ફરિયાદ કોઇ, રાજદરબારી પાસે ન ગ
 ઇ, કેમકે તેમાંથી વખતે, એવું ન બને કે પાછી, મહારા જીવ ઉપ
 ર ધાડ આવે; એવી ધારતીથી, પોતાના મનને, ધીરજ આપી, પરમે
 ધરનો ઉપકાર માન્યો; પણ જ્યારે આવા પીવાના, દાલ થવા લા
 ગ્યા; ત્યારે પોતાની પ્યારી બેહેન, જેબદા પાસે ગઈ, અને પોતા ઉપ
 ર, પડેલા દુઃખનો ખુલાસો, તેને બહેર કીધો; તે વખતે એ બહી બેહે
 ને, ધણી ધીરજ મને આપી; પોતાની પાસે રાખી; અને કહ્યું કે, મા
 રે કોઈ સાથે લેહેલું નથી; જેની સાથે હું બલાઈ કર્ય, તે પોતાની
 મતલબ સાંધી, દુશ્મન થયા. તે ફરીને બોલી કે આ પ્યારી, મહારી
 સાથે મુખેથી તું રહે; અને જીન ધણી સાથે, ફરી લગન કે, મિત્રા
 આરી ન કર્તી. ત્યારથી પોતાની બેહેન, જેબદા પાસે હું રહેલી છઉં.
 કેટલાક દિવસ પછી, પેલા રાજકુંવરને, હમારી બેહું બેહેનોએ, અદાવત
 થી દરીઆમાં ફેંકી દીધા; અને તેની સાથે, તેને પણ નાખી હતી; તે
 નો ખુલાસો જેબદાએ, કહી સંભલાવ્યો; અને તે બેહું કુત્રીવા થવાનું
 કારણ, પણ કહી સંભલાવ્યું હતું. મહારી સગ્રી મા, મરવા પછી નહા
 ની બેહેન, કે જેનું નામ સાશીછી; તેને પણ જેબદાએ, પોતાની સાથે
 રાખી હતી. એવી રીતે કેટલાક દિવસ, વહિ ગયા હજી સુધી, હજે પો
 તાની જેબદા બેહેનથી, જીવી રહેવાને કોઈ પણ દિવસે, મરજી કીધી
 નથી; તે દિવસથી હજો અતિથે, આનંદ પૂર્વક, તેની સેવા બન
 લીએચ; અને પરમેધરનો ઉપકાર માનીએચ; હજે ત્રણે મળી,
 પોતાના ધરનું કામકાજ, હળી મળી કરીએચ; કોઈ વખતે બજારમાં
 હું જઈ, સોદો સલુક લાવું છઈ, અને કોઈ વખતે, મહારી નહાની બે

હેન સાથે જાય છે. નેત્રી રીતે ગાંધ કાલે બનરમાંથી, ધણીજ વરતું હું પણ રીદ કરી, એક મનૂરના માથે ચઢાવી લાવી કે, તે ધણીજ હસમુખો, અને હાજરે જવાળી હતો; તેને આખી રાત ધરમાં રાખ્યો કે, પોતાના હસમુખા સ્વભાવે, અને મિઠા શબ્દે, હમોને ખુશ કરે. તે પછી રાતના આ ત્રણ ફકીરોએ, હમારે દરવાજો ઠોક્યો; કે હમારા ધરમાં રહી, એક રાત ઢાઢે. તેવો ઉપર હમે દયા કરી, તેવાનને ધરમાં લીધા; અને પોતાની સાથે જમાડી દારૂ પાચો. એટલુંજ નહીં પણ, તેવાની સાંભિ ખેસી, ગાયું અને બળવું; તેઓએ પણ હમારી સાંભિ, પોતાની બ્રમ્હામાં ગાતા બળવતા હતા. તે વખતે અબળેળ રીતે, માજ મહબમાં હમે હતા, તેટલામાં ત્રણ વેપારી મવસ્મનના, અતિથે આ બારેલા દેખાતા હતા; તેવો હમારા દરવાજો આવ્યા, અને ફકીરોની રીતે, રાતના રહેવાની અરજ કીધી; તેવાનું પણ હમોએ કબુલ કીધું. એટલુંજ નહીં પણ, હમારી સભામાં સામેલ કીધા. તેવો સર્વેએ હમારે ખાઈ પીને, પોતાની કબુલાત ટોડી, ખેઈમાન થયા; તેથી હમાને ધણી દીલગીરી ઉપજી; તે વખતે હમારામાં એટલી સામર્થ્ય હતી કે, નેત્રી રીતે હમા કરવા ચહાતે, તેવી રીતે સબ કરી શકતે; પણ તેની જુરાઈ ઉપર ન જોતા, હમે બલાઈ કરવાને સબ ન કરી. તેવાને હમે કહ્યું કે, અહિ આવવાનો દરેકે, પોતાનો ખુલાસો કરવો. તેવાએ જ્યારે પોતાની ખીના, કહી સંબલાવી, એટલે સર્વેને છોડી, અપરાધ તેનો ક્ષમા કીધો.

હારન રશીદે નવાઈ નેવો, ખુલાસો સાંભલી, અતિથે અબળેળ થયો. જ્યારે રાજની ખાત્રી થઈ કે, સર્વે ધણા દુઃખીએ; માટે ત્રણે રાજકુંવરો ફકીર બન્યા, તે ઉપર થોડો ધણો ઉપકાર, થાય તેમ કરે. તે પછી તેણે વિચાર્યું કે, પેલી ત્રણે ખુબ સુરત, ખેરીવો ધણી વિનાનીએ; તે ત્રણે ફકીરો સાથે, લગન કરી આપુ. થોડીવારે જોવા

ને, રાજાએ પુછ્યું કે, ઓ સુંદરી પેલી અપહરણો, ખુલાસો તને ક
ઈ યાદ છે કે; જે પ્રથમ સર્પ રૂપે નજરે પડી, અને તે પછી અપ
હરણ બની; તેણે કઈ કહ્યું છે કે, કેટલી મુદત સુધી, તમારી બહેનો કુત્રી
ના રૂપે રહેશે. જ્યેષ્ઠાએ જવાબ આપ્યો કે, પ્રથમ આપનામદારને, કે
હેવા હું ભૂલી ગઈ, તેણે જતી વખતે થોડાક વાળ, મને આપી કહ
્યું છે કે, જ્યારે મને ખાલાવવા તમે આવો, ત્યારે એકવાળને અગ્નિ ઉ
પર મુકી બાલજો, એટલે જ્યાં અહિંસ ત્યાંથી, તૂર્ત હું આવીશ. અ
ગરનો કાફ પહાડની, પેલી તરફ હોઈશ તોપણ, તારી પાસે આ
વીશ. રાજાએ ફરી કહ્યું કે, તે વાળ કહિં છે. જ્યેષ્ઠાએ જવાબ
આપ્યો કે, તે હમેશા પાસે સંભાળથી હું રાખુ છઉ. તેજ વખતે પોતા
ના, માયાના વાળ છોડી, તેમાંથી ગુચ્છું કાઢી, રાજાની સાંભે મુક્યું.
રાજાએ હસીને કહ્યું, ઓ પરી હું આવું કે, તે અપહરણને તમે
આ સભામાં ખાલાવો કે, તેની ખુબસુરતી અને બુદ્ધિ હું જોવું. જે
બદાએ કહ્યું કે, ધણું સારું હમણાં ખાલાવું, તેજ વખતે વાલની ગુ
ચ્છીને, એકેક અગ્નિમાં મુકી; ધૂરી કીધી. તેનો ધુવાડો થતાજ, રા
જા મેહેલ ધૂજવા લાગ્યો. તે સાથે રાજા અને, તેનું સિંહાસન તથા
સભાસદોને ધૂજરો થતાજ, ભભકદાર પોથાકે, અપહરણ પ્રગટ થઇ.

નીલમ પરીના દોહરો.

સભામે આમદે નીલમ પરીહૈ, સરાસર બહ ન ભકતસે ભરીહૈ.
સિતારાંકી ઝપક જતીહૈ આંખે; બહ ઉસ્કે બરમંમલ ખૂસે જરીહૈ.
ગજબ ગાનાહૈ ઐર ઉસ્કા ચમકના; કભી જોહરહ કભી બહ મુશતરીહૈ.
ખિબલતસે ન કયાં નીલીહો સોસન; કિનારૂંમાસે ઉસ્કો હમસરીહૈ.
ન દેખા હોગા નાજ એસા કીસીને; બલાહૈ સહર હે ભદૂગરીહૈ.
તમામ ઉસ્કેહૈ આબ શાબયેતૂર; ચરાત ફૂટકર ઉસમેં ભરીહૈ.
જમીપર વહ પરી આતીહૈ ઉસ્તાદ; જવાહિરસે જો રંગતમેં બરીહૈ.

ते पछी राजाने तेणें कह्युं के; आप नामदारनो नो हुकम, हो
 म ते इरमायो; जलववाने हुं तैयार छु। तेनी अगाडि अटलुं माय
 य के, आ नोनद्ये थंडनी वजते, धणी मंदत मने करीछे, अटलुं
 नछी पलु महारे। एव, तेणें जंम्याव्यो; तेथी जेनो मोठो उपकार मा
 नुय; अने तेनो जहलो वाजवाने, ज्यारे मने विचार थयो, ते वजते
 सुज पड्युं के, तेनी जेहेनो जे तेनी साथे, नो जुराछं करी हती; ते
 जेहुंने कुत्री जनावीछे। हय आपनी गरज होयतो, तेवाने असल
 इपे करी जनायुं। परीना तेठला वजन, राजन्ये सांजणी धणो
 न, जुशी थयो के जे समकार, नजरे नोयो नोछंज्ये; तेथी तेने क
 हयुं के, महारी सांज करी जे जेहुंने, असल इपे जनाये तो, नो मा
 गे ते हुं आपुं। ते साथे मोठो उपकार मानीस, हय पोटाना युनाह
 नी, सज तेने मणी चुकी।

निलम परीना गरजल।

गातीहुंमै और नाम सदा काम हैमेरा, आ कृकमं निलमपरी नामहै मेरा;
 इंदसे मेरेकोछ निकलने नहीं पाता, छंसयुलशने आलममें जिछादाम हैमेरा;
 मैं लाजकी दालाजकी परवा नहीं रज्ती, काइका जलना अजुधनआम
 है मेरा;

कहेतेहैं जहांमें जुरसे धनसान युलोसम्भुल, वह इजहै वह गेसूह सि
 यह काम हैमेरा;

जद भरत मुझे देय कहेतेहैं जुदाछ, मासूर गये हुसनसे क्या जम है मेरा;
 करतीहुं दिला जनमें राजकी परस्तिथ, कहेतेहैं जुरसे कइवह छसलामहै मेरा;
 अदलाहने पक्षाहै मुझे इतमेआली, गरज्जसे सज कहेतेहैं वहजामहै मेरा;
 धनसांका शरासीसे मेरेजस नहीं बलता, दिललेके मुकरजना सदा कामहै मेरा;
 इस्तादो देती हुं दुआये दिलां जसे, येकाम जहांमें सहेर व थागहै मेरा।

ઉપલો ગજલ પરીનો સાંભળી, રાજા ખૂશ થયો ત્યારે બોલ્યો કે, એટલી ઉમેદ આપની પાસે ખીજી રાજ્ય કે, અગાઉ એક માણસે પોતાની ખેરી ઉપર, મોટો અન્યાય કરી એટલીતો તેને મારી કે, તેની છાતી અને બૂબએ, મારવાંધાના કાળા આઠા પડેલાછે. તે ઉપરાંત તેના આગલા ધણીનો, મોઢેલ ખાદાથી જમીન બરોગર કીધો; અને તેની સર્વે માલ મીલકત પોતે લીધી. તે સમાચાર સાંભળી, મને ધણી દીન ગીરી ઉપજે છે કે, મહારા રાજમાં એવો કોણ બરબદ છે કે, એવો મોટો યુનોદ કરવાનું તેને કારણ થયું. જમીન આરમાનના, આપનામદાર મા હીતગારછો; મોટે તે વિશે જરૂર બાણના હશે. ? તે વખતે પરીએ જવાબ આપ્યો કે, પ્રથમ પેલી બેહુ કુત્રીવાને, અસલ રૂપે બનાવું છું; તે પછી એ ખેરીને એવી રીતે કરીશ કે, ફરી કંઈ પણ જગમની નિશાન ન જણાય. તે યુનેહગારનું નામ સાંભળવું હોયતો, તે પણ બતાવીશ. રાજાએ તૂર્ત પેલી કુત્રીવાને, જોબદાને ઘેરથી મંગાવી, પરીની સાંભિ ઉભી કરી. પરીએ પાણી બારેકું વાણણ મંગાવી, તે ઉપર કંઈક ચખ્ખો બણી કે, જેની સમજ કોઇને ન પડી. પરીએ મંત્રેકું પાણી અમીના, અને બેહુ કુત્રીવા ઉપર છાટયું; તેટલે બેહુ કુત્રીવા તૂર્ત, પોતાના અસલ રૂપે, અતિ ખૂબસુરત ખેરીવા થઇ ઉભી. તે વખતે ઉઘાડા તેના શરીરે, લજવાઈ ખેસી ગઈ; એટલે સર્વે રાજ સભા બહારગટમાં પડી, તેટલા માં ખીજમતગારો દોડી, તેવાના ઉપર અદર ફેંકી એટલે, રાજાએ પોશક મંગાવી પેહરવાને આપ્યો. અમીના ઉપર મંત્રેકું પાણી, પડતાજ તેની છાતી અને હાથ ઉપરથી, સર્વે કાળા આઠા નિકળી જઈ, આરસી જેવી તેટલી જમ્યા સફાઈદાર થઈ. તે વખતે નિલમ પરીનો, મોટો અમરકાર જોઈ, રાજસભાના સર્વે અમીર ઉમરાવે, મોટો ઉપકાર માન્યો. તે પછી પેલી અપહારાએ કહયું કે, યો રાજા ધીરજ આ નોજીવાન, ખેરી ના ધણીનું નામ કે, જોણે એને મારી હતી, તે આપનામદારનો ધણો

પાશેછે; તેનો યુનોહ માફ કરવાને હું અશ્ન કર્ય; કે તે ધણોજ બુ
 દ્ધિવાન અને ગરીબછે. રાજાએ તેનો યુનોહ, માફ કરવાની કબુલાત
 આપી; ત્યારે તેણે કહ્યું કે, આપનામદારનો, જીવાની બરેલો તે છોકરોછે.
 આ બેરીની ખૂબસુરતી, અને આવનાવ સાંભળી, તે મોહી પડ્યો હતો;
 ત્યારે તેને લગનના સહાજન, બાને પોતાના ઘરમાં બોલાવી, સર્વે બંદો
 બસ્ત કરી; તેની સાથે પોતે લગન કીધા. કેટલેક દિવસે જુઠી વાતો,
 ફેરબી ફેરવીને તેણે કાઢાથી માર આધો; તેમાં બેહું બેયુનાહછે. કોઈ
 મીતે નરસુ કામ કે પાપ, એણે બહુ નોઈ કીધું નથી; ફક્ત ડોસી
 ના સમજવવાથી, અથવા પૈસાના લોભે કે, તરેહવાર કાપડના રંગ,
 ઉપર મોહી પડવાથી, બેવકુફીએ જન્મ થયા. તે કબુલિય છુપાવવા
 ને, એકજ વાત કેટલીક વખત, બેલટ પાલટ બોલી કેહેવાથી, તેના
 ધણીને વેહેમ આગ્યો; તેથી મારખાવાનું કારણ થયું. નેટલું આ
 પનામદારને, મેં બહેર કીધું તેટલું ખરુંછે. એટલું કેહેતાજ તે અ
 પછરા ગુપ્ત થઈ ગઈ. રાજા હારનરશીદે સર્વે ખુલાસો, સાંભળી અ
 તિથે અબળેખ થયો; અને પોતાના સજદુંવર, અમીનને કહી મોક
 લ્યું કે, અમીના સાથે છાના, થયેલા લગનનો અને તેની છાતી ઉપ
 ર, કાળા ચાઠા પડવાનો ખુલાસો, કેટલાકોથી સાંભળ્યોછે. રાજા
 દુંવરે પોતાના બાપનો, સંધિસો સાંભળી લજવાયો; અને તેની ખીલી
 કધી ધુજવા લાગ્યો; એટલે રાજાની સાંભિ સભામાં, તે આવી ન શક્યો.
 તે પછી રાજાએ તેને કેહેવડાવ્યું કે, આ રૂપવાન તારી બેરી કે, જે બ
 હીજ પતિવ્રતા અને, સુખ આચરણીછે; તેને લઈ જઈ પોતાના મ
 હેલમાં, આબર ઈજતથી રાખ; તેટલો હુંકમ રાજાનો સાંભળી, અ
 મીનાને મોટી આબરથી, સજદુંવર પોતાને ધેર લઈ ગયો; અને હમે
 શા મોહળતથી બેહું રહેવા લાગ્યા. આસ્માનના ચિતારા નેવી, જે
 બદાની ખુબસુરતી અમકતી નોઈ, તે ઉપર હારન રશીદે મોહી પડ્યો;

તેથી તેની સાથે પોતે લગન કીધા; ત્યારે એક સાંસી, અને કુત્રીનું
 રૂપ બદલી, ખેડું બેહેનો બાકી હતી; તેના ત્રણે કુત્રીરો સાથે, લગન ક
 રી આપ્યા; તેણે સર્વે એ રાજનો ઠરાવ, ખુશી સાથે કબુલ રાખ્યો. તે
 પછી હારન રસીદે, દરેક મોટે શહેરમાં ઉત્તમ, મહેલો બનાવી આપ્યા;
 અને પોતાના રાજમાં ગોટા, અધિકારી તેણે બનાવ્યાં. તેણે સર્વે
 આનંદ પૂર્વક, ત્યાહ રહી આખી ઉમર ગુજારી.

સિન્દબાદ વહાણ વટીની વાત.

રાણી શહેરજીએ, જ્યારે શાહાસીયાર બાદશાહને, ત્રણ કુત્રીરો
 ની વાત કહી સંભળાવી; ત્યારે તે ઘણા ખુશી થયો. તે પછી તેણે કહ
 યું કે, વખણાયલા હારન રસીદના રાજમાં, હિન્દ બાદનામે મળ્યું, દલી
 દ્ર અવસ્થામાં એક રહેતો હતો. તે હમિયા મળ્યું કરી, પોતાના કૂટું
 બનું ગુજરાણ કરતો; તેવી રીતે કેટલાક વરસ વહી ગયા; એક દિવસે શ્રી
 ભમ રત્નના ચેતર વૈસાખમાં, બંભૂકા નેવો તડકો પડતો હતો; તે વખતે
 ગોટા બોઝો ઉપાડી, તે શહેરના એક છેડાથી, ખીલે છેડે લઇ જતો
 હતો. ત્યાંથી ઘણું લાંબે જતા, એવાંતો યાક તેને લાગ્યો કે, એક ડ
 ગણું આગળ વધી ન શકતો. તેટલે એક ચોતરો તેની નજરે પડ્યો;
 ત્યાહ નોયુતો જમીન ઉપર, ગુલાબનું પાણી છાંટેલું હતું. તે સાથે
 ઠંડા પવનની લહેકી ચાલતી હતી. તેના ખાંચામાં પોતાનો બોઝો ઉ
 તાર્યો; અને આગળ પાછળ નોતા, એક તરફ ઘણાં ગોટા મહેલ દીધા;
 તેમાંથી અનેક તરેહના અંતરની, મુગંધ બેહેલતી હતી; તેની સાં
 ભે બોડો. થોડી પળ ગઇ કે ન ગઇ, તેટલામાં એક બાજુએથી, ધ
 ણિજ સુશવર રાગ. અને ઉત્તમ પ્રકારે, વાજતો સાંભળ્યા. ખીજ

તરફથી જુલજુલ ઇત્યાદિક, તરેહ તરેહના રંગી ભેરંગી, પક્ષીયા કે ત્યાની ઉપજના, પોતાની મિઠ્ઠી બાધા, સંભળાવતા હતા. તે ઉપરાંત અનેક પ્રકારના, સુગંધી બરેલા અને સ્વાદીષ્ટ, પકવાનોની સુગંધ બે હેક્રી નિકળતી હતી. નેથી મં જાણું કે અહિં, જમણવાર હશે ? તે વખતે વિચાર કીધો કે, અહિંનો ખુલાસો સર્વે જાણું; કે આ મહેલનો માલિક કોણુ છે; અને કહ્યો શ્રીમંત રહે છે. તે દિવસની અગાઉ તહિં, કોઈ વખતે તે ગયો ન હતો; કે તે માલિકને ઓળખે, તેણે થોડી પગ વિસાગી લીધી, તેટલામાં ત્યાના કેટલાક, શીખા ધ ભગદદાર પોશાકે, દરવાજે આવી ઉભા. તેની પાસે જમ મળુરે પ્રકુકું કે, આ બગીચા અને મહેલનો માલિક કોણુ છે. તેવાએ જવાબ આપ્યો કે, વાહવા અખયેજ નેવું છે કે, તું બગદાદનો રહેવાસી હોવા છતા, એટલું જાણતો નથી કે; આ સિન્દગાદનો બગીચો અને મહેલ છે. તેણે ધણીક સફરો કરી છે, મટે તેનું વહાણ વડી પ્રખ્યાત નામ છે. તે સાથે લાખો કરોડોની, દોલત તેને પરમેશ્વરે આપી છે. હેતકરીએ તેટલું તેનું સાંભળી, પોતાના મનમાં ઘણાજ કુત્રાયો, અને આકાશ તરફ નોંધ, મોટા અવાજે તે બોલ્યો કે, દુનીયાના પેદા કરનાર, ઓ સમર્થ મંશ્વર; આ સિન્દગાદ અને હું હિન્દગાદ; હમે બેહુમાં કેટલો ફેર છે. હું આખો દિવસ કેટલી મેહનત કરી, પોતાનું અને બેરી છોકરાનું, મોટી મૂશકેલીથી પેટ ભરું છઉ; અને સિન્દગાદ તો મોટા દયામથી, અમન અમન ઉડાવે છે. તેણે શુ કામ એવું કીધું કે, નેથી માલે તૂઝાર જાન્યો; અને કહ્યા પાપ મં કીધા કે, નેથી દલીદ્ર અવસ્યાનું કારણ થયું. એવી રીતે બડબડાત કર્તો, અને પોતાનો પગ, ભાંયે પછાડતો ઉભો; તેવી રીતે બકવા કરીને જ્યારે તે ઠાકયો; ત્યારે પોતાનું માથું હલાવી, અભાગ ઉપર દલગીર થતો બેઠો. તે ચમત્કાર સિન્દગાદે, અને તેના સોળતીએ નોંધ, એક સીપાઇને તેની પાસે મોકલ્યો; તે સીપાઇ આવતાજ, હિન્દગા

દ્વેનો હાથ પકડી કહ્યું કે, મારો શેઠ સિંદળાદ તને ખેલાવેછે. તે વખતે હિંદળાદ તો, ધબસાઈને કુજવા લાગ્યો કે, એમાંથી એકું ન બને કે, મહારી અદેખાઈ સાંભળી, તે ગુસ્સે થયો હશે. ? તેથી મનૂરતો તે હિંજ અટકીને ઉભો, અને સીપાઈને કહેવા લાગ્યો કે, મહારો ભોજો અહિં પડેલાછે; તે છોડી પારકા ઘરમાં, શ્યા મટે હું આવું. તે વખતે સીપાઈએ, ધીરજ તેને આપી કે, તું ધબસ નહી, તારા ભોજા વિશે, બરોસો રાખ; તેની સાંભાળ હમે રાખશું. તેથી રીતે વાદ વિવાદ કરતાં; મનૂરનો ઉપાય ન આવ્યો, ત્યારે સીપાઈની સાથે, મોટા દીવાનખાનામાં તે ગયો; કે જ્યાં ઘણાક માણસો જમતા હતા. ત્યાં જઈ જોયે અતો, અનેક પ્રકારના ઉત્તમમાં ઉત્તમ, ભોજન પીરસેલું હતું; અને તે સર્વે માણસોની વચ્ચે, અતિશે કૃદ્ધ એક ઉમરાવ, ખુશસુરત ચેહેરાનો, કે જેની સફેદ દાડી, છાતી સુધી ઝુલતી હતી. તે જ્યાં બેઠો હતો, તેની પાછળ ઘણાક, ખીજમતગારો અદેખાઈ ઉભા હતા. એટલી મોટી સભા અને સીપાઈ, ખીજમતગારો તથા અનેક વસ્તું જોઈ, મનૂર ઘણો નમી નમીને, સલામો સિંદળાદને, કરવા લાગ્યો. તે મનૂર ચીઠરે હાલ, અને દોઢ ખાંડી મેલ બરેલો, ખેશાકની દરકાર ન કરતા, તેની સલામનો ઘણી, નમંતાઈથી સિંદળાદે, જવાબ આપીને પોતાની પાસે, ડાબી બાજુએ તેને બેસાડ્યો; અને ઉત્તમમાં ઉત્તમ ખાવાનું, પોતાના હાથે ઉપાડી, તેની સાંભે મુક્યું; અને ઘણોજ સરથ દાર કે, ત્યાં ઘણા સીંશા બરેલા હતા; તેમાંથી પીવાડ્યો, જ્યારે સભાના સર્વે માણસો; ખાઈ પીને તૈયાર થયા; ત્યારે સિંદળાદે આરખી બાષામાં, દોસ્તોની રીતે હિંદળાદને પુછ્યું કે, તમારું ઉપનામ શું કહેછે. તે મનૂરે કહ્યું કે, મહાર નામ હિંદળાદછે. તે વખતે સિંદળાદે હસીને કહ્યું કે, આ સભાના સર્વે ગ્રહસ્થો, તમને જોઈ ઘણાજ ખુશ થયા. હવે ઉમેદ એટલી રાખેમ કે, તમે મોઢોડી પેલી વાત કે, જે તમે અગાઉ ગલીમાં,

બોલતા હતા; તે જીના આ સભામાં, ફરી કહી સાંભળાવે. તેવાને એટ
 લી ઉમેદ છે કે, તેટલા શબ્દો તમારે બોલેથી, પાછા સાંભળે; મોટે જમવા
 બોલાવ્યા હતા. સિંદ્યાદત્તા તેટલા શબ્દો, સાંભળતાજ હિંદ્યાદ તો,
 જાણે જમાનમાં ગરક, થઈ જતો હોય; તેવો લજવાઈ, જવાબ આપ્યો
 કે, તે વખતે બોત્તાના ભારે, અતિથિ હું કંટાળેલો હતો; તેથી સુધ્ધિમાં ન
 હોઈશ; ખેસુધિમાં જો શબ્દો, મહારા મોહિતામાંથી, નહીં ધારેલા નિકળી
 ગયા હશે ? તેટલા શબ્દો ફરી બોલવાને, આ સભામાં મહારી મશકેરી
 બેસેલું છે. હવે અરજ કર્ય કે, મહારા ધેરવાજીની, પાણીને માફ કરો.
 સિંદ્યાદે કહ્યું કે, આ સભા અન્ધાય કરનારી નથી કે, તે શબ્દોથી કો
 ઈ પ્રકારે, તમોને નુકસાન થાય. તમારી અદેખાઈના યુનાહની સળ,
 કરવાને જલે તમારું રૂપ રંગ, અને સલુકાર્ધ નોઈ, મને ધણી દયા ઉ
 પડે છે; તેથી કહી જીજીજી મને સુજ પડે છે; તમે જાણોય કે વગર મેહ
 ન્તે, ધન દોલત મળતી નથી; તે વખતે હિંદ્યાદે, હાય નોડી કહ્યું કે,
 ઓ નામદાર પુત્રરંગ આજો દિવસ, બોત્તા ઉપાડી ઉપાડી હું મરું
 છઉં; તેથી રીતે મહારી ઉમ્મર ખત્રાસ થવા આવી; તે છતાં મને હરા
 મ ખાવું કે, આલસુ આપ જાણોય ? હમણા હુકમ હોયતો, આ મેહ
 લનો સર્વે સામાન ઉપાડું; અગર કહોતો વાસણ સાફ કર; નહીતો જા
 હું કાઢું; તે ઉપરાંત જો ફરમાવો તે કરું. સિંદ્યાદે કહ્યું, મજીરને
 મજીરી મજે; ચાકરીવાલાને પગાર; પણ મહારી જિનાતો જીવીજી. તે
 કામમાં ધણી વિપત્તિ, અને આખી દુનીયાના, દુઃખ મેં ભોગ
 વ્યા; ત્યારે આ પદવી મને પરમેશ્વરે બક્ષી; તે ઉપરાંત સર્વે સભાને
 કહ્યું કે, કેટલાક વરસો સુધી, અદભૂત હાલ મહારા થયા છે; તે સાંભ
 લી ધણા અભયેજ થશે. સાત મુસાફરી દોલત મેળવવા મેં કીધી;
 અને દરેક સફરમાં મોટા મોટા દુઃખ, અને આપદા મેં ભોગવી છે; તે
 સાંભળોતો જાહેર કરું. તે પછી પોતાના ચાકરોને, તેણે કહ્યું કે, હિંદ

બાદનો ખોજો, નિચે ગલીમાં પડેલાં છે; તે ઉપડાવી જ્યાં હ એ કેહે, ત્યાં હ
ખોજો ચાડી આપો. તેણે હુંકમ થતાજ, ચાકરો દોડ્યા અને હિંદ
બાદે, કહેલે ઠેકાણે પોચાડી આવ્યા. તે વખતે સિંદબાદે પોતાની, પે
હેલી સફરનું, વણીન શરૂ કરીયું.

સિંદબાદ વહાણવટીની પેહેલી મુસાફરી.

—○:○:○—

તેણે કહ્યું કે જીવાનીના તોરે, અમન ચમન અને દોસ્ત આશના
વ, ઈત્યાદિક બદ ચાલે મહારા બાપની, ધન દોલત ઉડાવી નાખી. પોતા
ની કબુલિયાત આચર્યુંની, જ્યારે સમજ પડી ત્યારે અતિથે લજવાયો;
અને મોટી દોલત ખરાબ કરવાનો, ઘણો પરતાવો કરવા લાગ્યો. જ્યારે
ધન દોલત જતી રહી, ત્યારે દોસ્ત આશનાવ, અને માથુકાંએ જીતી પે
જાર, મને કરી બેવકુફ કરાવ્યો. તે વખતે જ્યાં હ મહારં દુઃખ કેહેવા
જતો; ત્યાં હ મને દીવાનો સમજી, ધકકો તેણે મારતાં. ત્યારે વડાવાની
શિખામણ, મહારી છાતીમાં કેરાવા લાગી. તે અફસોસમાં,

રે ખતો .

આ હમેં જીથે દર યુજરા; દેલ ન પર આશકીથે દર યુજરા. આ.
કેહેકે દયત ખોથે દો લગે દેને; જાઓ બચમેં ચમીથે દર યુજરા. આ.
જખમ પે જખમ મતલગા અથે ચરખ; મં તેરી ઈશ હંશીસે દર યુજરા. આ.
હો ગયે તુમતો મેરે દુશમને જાન; એશી મં દોસ્તીસે દર યુજરા. આ.
ઉશકા ખત મુજી મરીજે એશકકુદો; નુસખયે ખુઆલીથે દર યુજરા. આ.
દે મુજે ચઆ રખ ઉશ જહાંકા ગંમ; ઈશ જહાંકા ખુશીથે દર યુજરા. આ.
કહે દીયા ચારકુ નવાદહે ખેલાફ; મં તેરી રાશતીસે દર યુજરા. આ.
ઉશ નેકી નેકીઓ પે અથે મારફં; તુને આપની બીથે દર યુજરા. આ.

જ્યારે ઘણીજ દીલગીરી ઉપજી, ત્યારે વિચાર કીધો કે, આ શહેરમાં બાપ દાદાની દોલત ઉપર, મોજ મઝા મં કીધી, અને અમીરી પોથાક પેહેરી ફર્યો, તેવી જાહે બલાલી જ્યાહ બાગવી. તેજ શહેરમાં દલીદ્ર અવસ્થામાં, ફાટા ટુંટા કપડે અને ઉઘાડે પગે, ફરવાથી મર્યું બલું. તેવી રીતે રાત દિવસ ચિંતા કર્તો હતો; અને પોતાની દોલત તપાસતો કે, મહારા બાપની શીખામણુ સાંભળી હોતતો; આ આકૃત શ્યા માટે આવી પડતે. સર્વે ધન દોલત જતા પોથાક, અને થોડી પુજી તથા સંસારી સામાન, જ્યારે મહારી પાસે બાકી રહેયો; તેટલું એકકું કરી વેચ્યું; ત્યારે એકસો માહોર ઉપજી. તેટલી રકમ હાથમાં આવતાજ, આગલા દોરતો પાછા આવી મળ્યા; પણ પ્રથમ સારી રીતે, મને અનુભવ મળ્યા હતા; માટે તે રકમમાંથી, એક કોડી પણ ખર્ચ ન કર્તા; મહારા બાપના મિત્રો, જે દરીઆઇ વેપારી હતા; તેની પાસે જઈ પોતાનો હેવાલ કહ્યો; કે ફક્ત એકસો માહોરે બાકી રહીછે; તેથી દરીઆઇ વેપારની મદત મને કરો. તેવાંએ સારી સલાહ મને બતાવી, એટલે સફર લાયકે ગાલતી ખરીદી તૂર્ત કરી; તે સર્વે એવા ડેકાણે લઈ ગયો; કે જ્યાહથી ખીજ વેપારીનો, સામાન ચઢતો હતો; તેમજ તેનું બાડું ઠરાવી, તેજ વહાણમાં મહારો પણ માલ ભર્યો. જ્યારે ત્યાહથી વહાણે લંગર ઉપાડ્યું, અને પારસ નદીની ડાબે, અરબસ્તાન જમણે, તથા ફારસ દેશનું, હિંદુસ્તાન પૂર્વે રહ્યું. તે નદી આસરે સિતર મૈલ પોહોળી, અને હડી હજાર મૈલ લાંબી હતી. પૂર્વ તથા ખારી નદીની, ખીજી તરફ અબાસીન સાથે તે મળેલી હતી. વહાણ ત્યાથી રસ્તે ચાલતા, જાયે નિચે યતા કેટલાક દિવસો સુધી, સમુદ્ર લાગવાના રોગથી, હું આબની પડેલો હતો; તે પછી સાજો થયો. તેટલામાં કેટલાક ટાપુવો, અને શહેરોમાં હમે ઉતર્યા, અને પોત પોતાનો માલ, જ્યા જ્યાએ વેચતા, તેને ખર્ચ ખીજો લેતા. એવી રીતે અદલી ખદલી કર્તા. તેવી રીતે કેટલાક મહીના

વહી ગયા. એક દિવસે તે વહાણ, સર્વે સડો ચઢાવી, અપાટાથી જતું હતું; તેણે એકાએક પાણીની વચ્ચે, લીલા રંગે ઘણાજ મોટા, અને સોભાવાન ટાપુ નજરે પડ્યો; કે તે જોતાજ સર્વેની ઉમ્મદ થઈ કે, ઋવેરાંત અથવા પાનાની આણતો એ ન હશે ? વહાણના નાજુદાએ તે ટાપુ જોઈ, ખલાસીવાને હુકમ કીધો કે; સર્વે સડો ઉતારી નાખો; અને ઉતારીવાને હુકમ કીધો કે, જોની મરજી હોય, તેણે આ ટાપુ ઉપર જવું. તેણે કેટલાક વેપારી અને હું, તે વહાણમાં બેઠા બેઠા જોટલા એકત્રા હતા. તેવો ટાપુ જોતાજ રાજી થયા; અને પોત પોતાનો રસાઈનો સામાન લઈ, ઉતરી પડ્યા. તે ટાપુ ઉપર જ્યારે ઉતર્યા, અને રસોઈ કરવાને ચુલા સલગાવ્યા. તે વખતે આરતે આરતે, તે હલતું હોય; તેવું વહાણના ખલાસીવાએ જોયું, તેથી હૈમાને પાછા બોલાવ્યા; કે તમે તૂર્ત વહાણે ચઢી આવો; તેનો જવાબ હમે આપીએય, તેણેતો પોકાર થયો કે, હવે જો કોઈ ખોટી રહેશે, તે સર્વે કુખી મરશે. કેમકે જોને આપણે ટાપુ સમજતા હતા, તે ટાપુ તથી પણ મોટું માછલું છે. તેટલું સાંભળતા હમે ઘણાજ દીલગીર થયા; તે વખતે જો ચતુર અને ચંચળ હતા, તેવો ફલાંગો અને કુદકા મારી; વહાણે તૂર્ત ચઢી ગયા; અને કેટલાકતો પાણીમાં, તરી તરીને ચઢી બેઠા; પણ માફા બાથેમે હું એખણા, તેની પીઠ ઉપર રહી ગયો. તે એટલા સુધી રહ્યો કે, તે માછલી કુંબકી મારી, પાણીમાં આવી ગઈ; તે વખતે રસોઈનો સામાન, અને વાસણ કુખી જવા લાગ્યા; તેને પકડતા લાકડાની ભારી, કે જો રસોઈ કરવા સાથે હું લાવ્યો હતો; તે હાથમાં આવી ગઈ; તેના આધારે તરવા લાગ્યો. તેટલામાંતો વહાણના નાજુદાએ જોયું કે, તે માછળી વહાણની નીચે, ભરાસેતો તેને ઊંધુ વાળશે; મોટે વહાણનું લંગર, ત્યાહથી તૂર્ત ઉપાડી, ચાલતું થયું. આખો દિવસ અને રાત, અથાગ પાણીમાં તર્યો; ખીજા દિવસે સવારના હું યાકી ગયો, અને હાથે પગે નાખ્યો થયો; ત્યારે ધારણું કે હવે કુખી મરું; તે વખતે છયો.

જીવતો જામે રાજ્ય, જીવતો પરણે નારી;
 જીવતો ખેસે અમ્મ, યાય જીવતો વેપારી;
 જીવતો માંડે જગન, સૂકી રતિ જીવતો સાહે,
 જીવતો પહેરે નંગ, જીવતો લાણું બાહે;
 વહાલાંનો હોય વિનોગ્રીએ, તે સંનોગી થાયછે;
 પણ મુઆ કોઈ દેખે નહી, શામળ ભટ ગુણ ગાયછે.

જ્યારે જીવતાને સર્વે મળે; એવી ખાત્રી થવાથી, આંખો વિંચી
 પરમેશ્વરની સ્તુતી કીધી; એટલે એકાએક એવાતો, નોરથી માનો
 આવ્યો કે, તેણે ધસડી અને ઉપાડી, કેટલાક ગાઉને છેટે, કીનારે
 ફેંકી દીધા; પણ તેનો ધક્કો ઢળતો, અને જિંદગી પથરાયે, ખાંધેલો હ
 તો; તેથી મં જાણું કે તેની સાથે, અફલાવાથી તૂર્ત હું મરી જઈશ;
 તેથી વચ્ચે એક ઝાડના, થડને ઝડપથી પકડી; માઠી મેહનતે સુકકી, જ
 ગ્યાએ જઈ પોહોતો. તેટલેતો મહાર શરીર લાકડા નોખું, અને મ
 ણું તોલ ધમ્ પડ્યું. તે જગ્યાએ એટલા સુધી પડી રહ્યો કે, કેટલાક
 દિવસે સૂરજના તાપે, અને અતિથે ભૂખે શરીરમાં ગરમી આવી; ત્યા
 રે ફળ ઇત્યાદીક સોધવાને, ઘુટણ ધસીને ચાલવા લાગ્યો. થોડેક દૂર
 જતા સાસ નસીખે, ફળ ભરેલો ખામ નજરે પડ્યો. ત્યાહ જઈ નોખું
 ચતો, સેંકડો ઝાડો ઉપર હજારો, મીઠકા ફળો લટકી રહેલાછે. તે ટોડી
 પેટ ભરી ખાધા, અને ત્યાના તલાવે જઈ, પાણી પીધું. કેટલીક ઘડીએ
 ચાલવાની, શક્તિ મને આવી; ત્યારે તેજ ટાપુમાં, અહિં તહિં ફરવા
 લાગ્યો; થોડે કેટલેક દૂર ચાલતા, ઘોડા ચરતા નોયા; ત્યારે તે તરફ
 ચાલ્યો, પણ તે વિથે હું જાણતો ન હતો કે, તેમાથી સારું કે નરસું, પ
 રીણામ થશે. ત્યાહ જઈ નોખું ચતો, ઘણીજ ખૂબસુરત ઘોડી ખાંધેલી
 છે. તેને નોંધ વિચાર કરવા લાગ્યો કે, એનો ધણી કોણુ હશે. ? તેટ
 લે ભોયરામાં ખાલતા, માણસોનો અવાજ સાંભળ્યો; તેથી ધણી ચિંતા

મને ઉપજી કે, લૂટારાવોનું રહેકાણુ, અહિં હોયું નોઠાંએ કે, આવતા જ
તા રહાદારીને કે, શહેરો લૂટી અહિં, બરાબ ખેસતા હશે. ? તેવો વિચાર
ર મને સુજેથી, હાથ પગ ધૂજવા લાગ્યા. તેટલામાં એક માણસ, ભા
યરામાંથી નિકળી, મહારી પાસે આવી ઉભા; અને પુછ્યું કે, તૂ કો
ણ છે. ધુજતા ધુજતા મહારા દુઃખનો, ખુલાસો તેને કહ્યો; તેટલું સાં
ળી મને એંચી, ભાયરામાં કે જ્યાહથી, તે નિકળ્યા હતા; ત્યાહ લઇ
ગયો. જ્યારે હેઠાણમાં હું ગયો ત્યારે, ત્યાહ ખેંઠલા માણસો, મને નો
ઠાં અળખેળ થયા; તેમજ તેને નોઠાં હું પણ અમંખા પામ્યો. તેવો
જ્યારે ખાવા ખેઠા, ત્યારે મને પણ થોડુંક આપ્યું તે આપ્યું. પછી તે
વોને મેં પુછ્યું કે, તમે આ જંગલમાં શ્યા માટે ખેઠાછો; અને અ
હિં રહી શુ ધંધો કરોછો. તેવોએ જવાબ આપ્યો કે, હમે થોડાના
રખેવાળ છએ; અહિંનો રાળ નો અધિપતિ છે; તેનો એવો હુકમ છે કે,
દરેક વર્ષે આ માસમમાં, દરઆઈ થોડાનું વીર્ય લેવાને, પોતાની ધોડી
વોને આ જગ્યાએ મોકલે છે. તે આ ક્રીનારે ચરે છે; પણ જ્યારે દર
આઈ થોડો, તેનો સંગ કરેથી ધોડીને ગર્ભ રહે, ત્યારે તેને મારી ના
ખવાની તે તજવીજ કરે છે; તેજ વખતે હમે સર્વે અહિંથી, નિકળી શે
ર બકોર કરીએચ; એટલે હમારા હોકારાથી, તે થોડો ખીહીને, સમુદ્ર
માં નહાસી બાય છે; અને થોડી ગાબળી થવાથી, હમે સર્વે તેને
લઇ શહેરમાં, ચાલ્યા જઇએચ; જ્યારે તેને બચ્ચુ થાય છે; ત્યારે તેને
દરીઆઇ વહેડો કહે છે. તે વહેડો હમારા ગળતી, સવારી માટે ફક
ત રહે છે. આવતી કાલે હમે સર્વે, શહેરની વસ્તી તરફ જશુ. તે વ
ખતે મેં કહ્યું કે, તમારી સાથે હું પણ આવીશ, કેમકે તેવાનું રહેકા
ણુ ધણું દૂર હતું, ત્યાહ સુધી એખલા જવું, ધણુંજ ખીકટ હતું. તે
વો મહારી સાથે, એવી વાતો કરતા હતા; તેટલામાં નદીમાંથી, થોડો
ક્રીનારે નિકલ્યો; અને થોડીનો સંભાગ કરી, તેને મારી નાખવા, તજ

વિજ કર્તો હતો; તેટલામાં સર્વે માણસોનો, મોટા પોકાર ઉઠ્યો; તેણે તો મોટા ઢોલનો, અને જુગા શહેર તથા લાકડાના ઝપેટાનો અવાજ, એકાએક સાંભળી હું તો ચમકી ઉઠ્યો. એટલેતો થોડો ન દીમાં, ડુગકી મારી ચાલતો થયો. ખીજે દિસે તેવો થોડીવાને લઈ, શહેર તરફ સર્વે ચાલ્યા. તેની સાથે હું પણ શહેરમાં ગયો. ત્યાહ ગયા પછી મહારાજની દરબારમાં, તેવો મને લઈ ગયા. પરદેશી મને જોઈ રાજાએ પૂછ્યું કે, તું કોણ છે અને અહિં કેહેવી રીતે આણ્યો. તે વખતે રાજા રીતે, જમીને ચુકાવેકી, પોતાનો સર્વે જુગા સો તેને કહ્યો. સર્વે સાંભળી તે ઘણો દીલગીર થયો; અને પોતાના કા રબારીવાને, હુકમ તેણે કીધો કે આ પરદેશીને, આરાકી પોથાકી આપી, સારી રીતે બરદાસ્ત રાખવી; કોઈ રીતે તેને દુઃખ ન પોણે; તેવો બદોબસ્ત રાખવો. તેના હુકમ પ્રમાણે, ઘણા આનંદથી મને રાખ્યો. જ્યારે આરાકી પોથાકીની, આબદા મટી ત્યારે મોટા મોટા, વેપારી વાની સંગત રાખતો હતો; અને તે શહેરમાં દરેક, સુસાકર આવતા, તેને બગદાદ શહેરનો હેવાલ, એવી ઉમેદથી પૂછતો કે, એવા માણસ સાથે, મને મલાપ થાય કે, નથી મેહેલાઈએ, પોતાના દેશ જઈ પોહાચું. જ્યાહ હું રહેતો હતો, તે મહારાજનું ઘણું મોટું, સોભીતું શહેર હતું; અને દરરોજ દેશ દેશથી, વહાણો ત્યાહ આવતા; તેમાં ઘણું કરી હિંદુસ્થાનના હોય, તે લોકોને મળી ભેટી ખુશી થતો. તેવી રીતે દિવસ વહી જતા, કેટલાક મહિને ખીજ દેશના સરદારો; કે ત્યાના મહારાજને, ખંડણી ભરવા આવેલા મને મળ્યા; તેવો સર્વે બગદાદના માહિતગારની, રીતે મને પૂછતા; અને હું તેવાને પણ ત્યાની, અદ્યુત ખીતાનો હેવાલ પૂછતો. તે મહારાજના રાજમાં, સીલ નામે એક ટાપુ હતો. તે વિશે મેં સાંભળ્યું કે, ત્યાથી ઢોલનો ગેખી અવાજ, રાત દિવસ સાંભળાયછે, તે વિશે આવતા જતા વહાણોના, માણસો

થી માલમ પડ્યું કે, મુસલમાનોમાં નાસ્તિક દર્જીલ પામે, માણસ આ
 ખર જમાનામાં, ત્યાહથી એક પેદા થશે, જ્યારે પ્રલય થવાનો, વળ
 ત થોડોક બાકી રહેશે; ત્યારે તે કેહેશે કે; હુંજ પરમેશ્વર છઉં; અને તે
 ની એક આંખ કાઢી હશે ? તે પેદા થવા પછી, ઘટેડા ઉપર સવારી
 કરશે. તે ટાપુ જોવાને ઘણાક, માણસો જ્યા લાગ્યા; તેની સાથે હું
 પણ ત્યા ગયો; રસ્તે જતા એકથી બખેસો હાથ, લાંબી માછલીવા પા
 છીમાં, ઉછાલા મારતી મેં જોઈ, ત્યારે એવોતો અનુભવ થતો કેમકે,
 તે એવીતો ચંચળ હતી કે, એક તનખલું પડવાના, અવાજે નાસી
 જતી. આગળ જતા પીછા માછલી, એવી જોઈ કે, તેનું મોઢું ગર
 ડ નેવું; અને લંબાણમાં એક હાથથી, વધારે ન હતી. તે ટાપુમાં જઈ
 પાછો મહારાજના, શેહેરમાં આવી રહ્યો. એક દિવસે ખંદર કીનારે
 હું ઉભો હતો, એટલામાં એક વહાણે, ત્યાહ આવી લંગર કીધું; એટલે
 નાખુદો અને સર્વે વેપારીઓ, પોત પોતાનો સામાનના ગાસડા, ઉ
 પાડી શેહેરમાં વેચવા, લઈ જતા જોયા; અને વહાણનો સર્વે સામાન,
 સાફ સુક કરવા બહાર કાઢતા હતા. બાયેગનોગે એક ગાસડી ઉપર,
 મહારી નજર એકાએક પડીતો; તે ઉપર મહારૂં નામ લખેલું જોયું. તે
 વાંચીને વિચાર કીધો કે, તે એજ ગાસડીછે કે, જેને બસરેથી, વહા
 ણે મેં ચઢાવી હતી. તે પછી નાખુદા પાસે હું ગયો, કે તે મને કુખેલા
 બાણતો હતો; પણ હુંતો જીવતો હતો. થોડીવારે નાખુદાને મેં પુછ્યું
 કે, આ ગાસડીવા કોન્નીછે. તેણે જવાબ આપ્યો કે, બગદાદ શેહેરના
 રહેવાસી, સિંદબાદ નામે એક વેપારી, હમારી સાથે વહાણમાં હતો;
 રસ્તે ચાલતા હમે એક ટાપુ પાસે ગયા, તો તે ઘણા મોટા સમજી, તે
 ઉપર કેટલાક ઉતાર અને વેપારી ઉતર્યા; પાછબથી માલમ પડ્યું કે, તે
 મોટું માછલું પાણી ઉપર સુતેલું હતું. જ્યારે તે ઉપર અગ્નિ સળગા
 વી; તે વળતે ગમીથી તે પ્રથમ હીલવા લાગ્યું, જ્યારે ડેક ડેકાણે રસોઈ

ના વધારે ચૂલા સજાયા, એટલે તે સમુદ્રમાં, ચાલ્યો ગયો. તે વખતે ઘણાક માણસો, તેની પીઠ ઉપર હતા; તેમાંથી કેટલાક હોડી મારફતે; અને કેટલાક તરીને આવી પોહોતા; પણ એક વેપારી કે જોનું નામ, સિંદ્યાદ હતું; તે વહાણ ઉપર ચઢી ન સફયો; અને સમુદ્રમાં ડૂબી મર્યો. આ ગાસડા તે વેપારીનાં છે; તે વખતે મેં પુછ્યું કે, તેના માત્ર કીનારે ક્યાં માટે લાવ્યા. તેના જવાબ નાખ્યું એ, એવી રીતે આવ્યો કે, તેના માત્ર આ શહેરમાં વેચી, તેને ખદલે પીનો ખરીદ કરશું. તેની રીતે દેશ દેશ ખદલી કરતા હું આવેલો છઉં. શેવટે બજારમાં જઈશ; ત્યારે તેના કુટુંબને સવાધીન કરીશ. તે વખતે હસીને મેં કહ્યું કે, સિંદ્યાદને તમે, મર્યો સમજોય; તે હું જીવતો છઉં; અને એ ગાસડા મેં હારાં છે. તેટલા શબ્દો મહારા સાંભળી, નાખ્યું એ કહ્યું કે, વહાલ વાહ હવે, તારો વિશ્વાસ કેમ કરું. હાજના વખતમાં હું હું બોલવું, અને ડગવું ઘણા રીજેવાં છે. સિંદ્યાદને આંખે મેં નોંધેલો છે, કે તે સમુદ્રમાં ડૂબી મર્યો. તે વિશે ઘણા સાક્ષી વહાણમાં છે. મોટી દોલત નોંધ પોતાને, તું સિંદ્યાદ ડરાવે છે તે ન ધરે. મહારા જોવામાં ઘણો બલો, અને અચળ મનનો તું દેખાય છે; પણ આ વખતે તને શું થયું કે, પરાઈ દોલતનો માલિક થવા માગે છે. તે વખતે બેહું હાથ નોંડી, નાખ્યું દાને મેં કહ્યું કે, તમે નીતિવાન છો. મોટે સાંભળો; જો મહારા ડરે તો આવજો. નહીતો રાજ પાસે સળ કરાવજો. ત્યારે વહાણે ચલ્યા પછી, ડૂબવા સુધી અને સમુદ્રમાંથી, જીવતો નિકલી આ ટાપુમાં આવી, મહારાજને મળ્યા, તેનું સર્વે વર્ણન મેં કર્યું. તેટલું સાંભળવાથી પ્રથમ તો નજીમી મને જાણી, તે અજાણ્ય થતો હતો; પણ પાછળથી ખુશિ બને, તેવા સર્વે મની વિચાર કરીયા, અને મહારી એવાણી વાંચી એજાણ્યો. તેવાં જીવતો મને નોંધ, ખુશીનો મોટો પોકાર કરીયા; અને નાખ્યું મહારે, ગળે વઢગી બોલ્યો કે, પરમજીનો

મોટા ઉપકાર હું માનુંચ કે, એવા મોટા દુઃખમાંથીનું છુટયો. હવે ત
 રા માલની ગાસડીયો ગણીલે; તેની ખદલી કરવાને અને વેચવા તને
 સતાણે. તે નીતિવાન નાખુદાનો, મોટા ઉપકાર મં માન્યો; અ
 ને તેને કહ્યું કે, આ મીઠકતમાંથી પોતાની, ખુશી પ્રમાણે થોડું
 ધણું તમે લેવો; પણ એક કોડીનું તેણે તેમાંથી ન લીધું. સર્વે માલ
 પાછો મને સોંપ્યો. તે ગાસડીઓ છોડી, તપાસ્યુંતો સર્વે ખરેખર
 હનું; તેમાંથી કેટલાક માલ, મોટી કીમતનો અને ઘણાજ, સોબીતો સો
 ધી સોધીને, તે શહેરના મહારાજ પાસે, તેને અર્પણ કરવા લઈ ગયો.
 તે વસ્તુવાંતોઈ રાજા ઘણા અન્યેય થયો, ત્યારે તેણે મને પુછ્યું
 કે, આ અમૂલ જાણસો કહિંથી લાવ્યો. પોતાનો માલ વહાણેથી મળ
 વાનો, લંગાણ ખુલાસો તેને જાહેર કીધો. તેટલું સાંભળી મહારાજ,
 ઘણા ખુશી થયો; અને મહારી બિટ કબુલ કીધી; તેના ખદલામાં તેથી
 ખમણું ધન મને આપ્યું. તે પછી ત્યાંથી વહાણે હું ગયો; અને બાકી
 નો માલ હતો, તેની ખદલી તે શહેરમાં કરી; ત્યાંથી સુખડ, અગતૂસ,
 કપૂર, જાયફળ, લવંગ, કાળામરી ઇત્યાદિક માલ લીધો. તે માલ સ
 ર્વે વહાણે ચઢાવી હંકાર્યું; તે પછી રસ્તે ચાલતા જુદા જુદા, ટાપુ
 વા અને શહેરોમાં ગયા. શેવંટે ખંદર બાંસરામાં જઈ પોહોતા, ત્યા
 રે વહાણેથી સર્વે માલ ઉતારીને, પગ રસ્તે ત્યાંથી ચાલવા લાગ્યા.
 ચાલતા ચાલતા એવે ઠેકાણે ગયા કે, જ્યાં મોટી જત્રા ખરેલી હતી;
 ત્યાં સેકડો દેશો દેશથી બાજો, માણસોની ઠઠ મળેલી હતી; ત્યાં મહા
 રો માલ વેચવાથી, એકલાખ શિકકાનો નફો થયો. તે સાથે મહારા સ
 ગાવહાલા, અને બેરી છોકરા પણ ત્યાં મળ્યા; તે વખતે મોટી ખુશી
 ઉપજી. તે જત્રામાંથી કેટલીક દાસી, અને યુવાઓ ખરીદ કરી; ખગ
 દાદ શહેરમાં આવ્યાં. જ્યારે અહિં આવ્યાં ત્યારે, મોટા મહેલ ખરી
 દ કરી, મોટા આનંદથી રહેવા લાગ્યો. તે એટલા સુધી આવ્યું કે, પ

